

ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ

«Τοῦτο δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν» (Β' Κορινθ. ιγ', 9)

«Ἡ Παρθένος σήμερον τὸν Ὑπερούσιον τίκτει...»

(1. Εἰκὼν τῆς Γεννήσεως τοῦ Κυρίου Ἰ. Ν. Ἀγ. Νικολάου «Φραγκομαχαλά» Χίου)

Τεύχος 37ον ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2017

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ & ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΩΣ

ΧΙΟΣ

«Τά σύμπαντα σήμερον χαρᾶς πληροῦνται»

Καθολικόν Ἱ. Μονῆς Ἀγ. Στεφάνου «Κλειδοῦς» Βροντάδου.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ
ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΟΙΣ

+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ,
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ, ΕΛΕΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ πεφιλημένα τέκνα,

Χάριτι Θεοῦ ἠξιώθημεν νὰ φθάσωμεν καὶ πάλιν εἰς τὴν μεγάλην ἐορτὴν τῆς κατὰ σὰρκα Γεννήσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου, τοῦ ἐλθόντος εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ μᾶς χαρίσῃ τὸ «εὖ εἶναι»{1}, τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, ἀπὸ τὴν δουλείαν εἰς τὰ ἔργα τοῦ νόμου καὶ ἀπὸ τὸν θάνατον, νὰ μᾶς δωρήσῃ δὲ τὴν κατ' ἀλήθειαν ζωὴν καὶ τὴν χαρὰν τὴν μεγάλην, ἣν «οὐδεὶς αἶρει ἀφ' ἡμῶν»{2}.

ὑποδεχόμεθα τὸν «παντέλειον Θεόν»{3}, τὸν ὁποῖον «ἀγάπη κεκόμικεν εἰς τὴν γῆν»{4}, ὁ ὁποῖος καθίσταται ἡμῖν «καὶ ἡμῶν αὐτῶν συγγενέστερος»{5}. Ὁ κενωθεὶς Θεὸς Λόγος συγκαταβαίνει εἰς τὸ πλανηθὲν πλάσμα αὐτοῦ «συγκατάβασιν ἄφραστον τε καὶ ἀκατάληπτον»{6}. Ὁ «ἀχώρητος παντὶ» χωρεῖται ἐν τῇ γαστρὶ τῆς Παρθένου, ὁ μέγας ὑπάρχει ἐν σμικροῖς. Τὸ μέγα τοῦτο κεφάλαιον τῆς πίστεώς μας, τὸ πῶς ὁ ὑπερούσιος Θεὸς «ὑπὲρ ἄνθρωπον γέγονεν ἄνθρωπος»{7}, παραμένει «ἀνέκφαντον» μυστήριον. «Τὸ μέγα τῆς θείας Ἐνανθρωπήσεως μυστήριον, αἰεὶ μένει μυστήριον»{8}.

Αὐτὸ τὸ ξένον καὶ παράδοξον γεγονός «τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰῶνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν»{9}, εἶναι τὸ θεμέλιον τῆς κατὰ χάριν θεώσεως τοῦ ἀνθρώπου. «Οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία· οὐδὲ γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς»{10}.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ὑψίστη σωτηριώδης ἀλήθεια διὰ τὸν ἄνθρωπον. Ἀνήκομεν εἰς τὸν Χριστόν. Τὰ πάντα εἶναι ἠνωμένα ἐν Χριστῷ. Ἐν Χριστῷ ἀναπλάθεται ἡ φθαρεῖσα φύσις μας, ἀποκηθίσταται τὸ κατ' εἰκόνα καὶ ἀνοίγεται εἰς πάντας τοὺς ἀνθρώπους ἡ ὁδὸς τοῦ καθ' ὁμοίωσιν. Διὰ τῆς πρυσλήψεως ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Λόγου τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, διὰ τοῦ κοινοῦ θεοῦ προορισμοῦ καὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας θεμελιούται ἡ ἐνότης τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Δὲν σώζεται ὁμῶς μόνον ἡ ἀνθρωπότης, ἀλλὰ σύμπασα ἡ κτίσις. Ὡς ἡ πτώσις τῶν πρωτοπλάστων συμπαράσφει ὅλην τὴν πλάσιν, οὕτω καὶ ἡ Ἐνανθρώπησις τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἀφορᾷ εἰς ὀλόκληρον τὴν δημιουργίαν. «Ἐλευθέρα μὲν ἡ κτίσις γνωρίζεται, υἱοὶ δὲ φωτὸς οἱ πρὶν ἐσκοτισμένοι»{11}. Ὁ Μέγας Βασιλεὺς μᾶς καλεῖ νὰ ἐορτάσωμεν τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Γέννησιν ὡς τὴν «κοινήν ἐορτὴν πάσης τῆς κτίσεως», ὡς «τὰ σωτήρια τοῦ κόσμου, τὴν γενέθλιον ἡμέραν τῆς ἀνθρωπότητος»{12}.

Τὸ «Χριστὸς γεννᾶται» ἀκούεται, δυστυχῶς, καὶ πάλιν εἰς ἓνα κόσμον πλήρη βιαιοτήτων, ἐπικινδύνων ἀνταγωνισμῶν, κοινωνικῆς ἀνισότητος καὶ καταπατήσεως τῶν θεμελιωδῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων. Τὸ 2018 συμπληροῦνται ἐ-

βδομήκοντα ἔτη ἀπὸ τὴν Οἰκουμενικὴν Διακλήρουξιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὁποία, μετὰ ἀπὸ τὰς φοβερὰς ἐμπειρίας καὶ καταστροφὰς τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ἀνέδειξε τὰ κοινὰ ὑψηλὰ ἰδανικά, τὰ ὁποῖα ὀφείλουν νὰ σέβωνται ἀπαρεγκλίτως ὅλοι οἱ λαοὶ καὶ τὰ κράτη. Ὅμως, ἡ ἀθέτησις τῆς Διακηρύξεως αὐτῆς συνεχίζεται, ποικίλαι δὲ καταχρήσεις καὶ σκόπιμοι παρερμηνεῖαι τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου ὑποσκάπτουν τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν πραγματώσιν των. Συνεχίζομεν νὰ μὴ διδασκώμεθα ἀπὸ τὴν ἱστορίαν ἢ νὰ μὴ θέλωμεν νὰ διδαχθῶμεν. Οὔτε αἱ τραγικαὶ ἐμπειρίαὶ βίας καὶ ἡ καταρράκωσις τοῦ ἀνθρώπου προσώπου, οὔτε ἡ διακήρυξις ὑψηλῶν ἰδανικῶν, ἀπέτρεψε τὴν συνέχισιν τῆς βίας καὶ τῶν πολέμων, τὴν ἀποθέωσιν τῆς ἰσχύος καὶ τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον. Οὔτε, βεβαίως, ἡ ἰσχύς τῶν τεχνικῶν μέσων καὶ αἱ ἐκπληκτικαὶ κατακτήσεις τῆς ἐπιστήμης, οὔτε ἡ οἰκονομικὴ πρόοδος, ἔφερον κοινωνικὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν πολυπόθητον εἰρήνην. Τούναντίον, εἰς τὴν ἐποχὴν μας ὁ εὐδαιμονισμὸς τῶν κατεχόντων αὐξάνεται καὶ ἡ παγκοσμιοποίησις καταστρέφει τοὺς ὅρους τῆς κοινωνικῆς συνοχῆς καὶ εἰρήνης.

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀγνοήσῃ αὐτὰς τὰς ἀπειλὰς κατὰ τοῦ ἀνθρώπου προσώπου. «Οὐδὲν γὰρ ὅσον ἄνθρωπος ἱερόν, ὃ καὶ φύσεως ἐκοινώνησεν ὁ Θεός»{13}. Ἀγωνιζόμεθα διὰ τὸν ἄνθρωπον, διὰ τὴν προστασίαν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς δικαιοσύνης, ἐν ἐπιγνώσει ὅτι «ἡ ὄντως εἰρήνη παρὰ Θεοῦ»{14}, ὅτι τὸ ὑπέρλογον μυστήριον τῆς σαρκώσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου καὶ τῆς κατὰ χάριν θεώσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀποκλύπτει τὴν ἀλήθειαν περὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ θείου προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

Ζῶμεν ἐν Ἐκκλησίᾳ τὴν ἐλευθερίαν, ἐκ Χριστοῦ, ἐν Χριστῷ καὶ εἰς Χριστόν. Εἰς τὸν πυρῆνα αὐτῆς τῆς ἐλευθερίας ἀνήκει ἡ ἀγάπη, ἥτις «οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς»{15}, ἡ ἀγάπη «ἐκ καθαρᾶς καρδίας»{16}. Ἐνῶ ὁ αὐτόνομος, ὁ αὐτογνώμων καὶ αὐτάρκης, ὁ αὐτοθεούμενος καὶ αὐτομακαριζόμενος ἄνθρωπος περιστρέφεται γύρω ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του καὶ τὴν ἀτομικὴν του αὐτάρεσκον εὐδαιμονίαν καὶ βλέπει τὸν συνάνθρωπον ὡς περιορισμὸν τῆς ἐλευθερίας του, ἡ ἐν Χριστῷ ἐλευθερία ἔχει κατεύθυνσιν πρὸς τὸν ἀδελφόν, κινεῖται πρὸς τὸν πλησίον, ἀληθεύει ἐν ἀγάπῃ. Τὸ μέλημα τοῦ πιστοῦ δὲν εἶναι ἡ διεκδίκησις δικαιωμάτων, ἀλλὰ τὸ «ποιεῖν τε καὶ πράττειν τὰ δικαιώματα Χριστοῦ»{17}, ἐν ταπεινώσει καὶ εὐχαριστίᾳ.

Αὐτὴ ἡ ἀλήθεια τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, τῆς ἐλευθερίας ὡς ἀγάπης καὶ τῆς ἀγάπης ὡς ἐλευθερίας, εἶναι ὁ θεμέλιος λίθος καὶ ἡ ἐγγύησις διὰ τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος. Στηριζόμενοι ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἐνθέου ἡθους δυνάμεθα νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὰς μεγάλας προκλήσεις τοῦ παρόντος, αἱ ὁποῖαι ἀπειλοῦν ὄχι μόνον τὸ εὖ ζῆν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ ζῆν τῆς ἀνθρωπότητος.

Τὴν ἀλήθειαν τοῦ «Θεανθρώπου» ὡς ἀπάντησιν εἰς τὸν σύγχρονον «ἀνθρωποθεόν» καὶ πρὸς ἀνάδειξιν τοῦ αἰωνίου προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἐξῆρε καὶ ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας (Κρήτη, 2016): «Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἐναντι τοῦ συγχρόνου «ἀνθρωποθεοῦ», προβάλλει τὸν «Θεάνθρωπον» ὡς ἔσχατον μέτρον τῶν πάντων: «Οὐκ ἄνθρωπον ἀποθεωθέντα λέγομεν, ἀλλὰ Θεὸν ἐνανθρωπήσαντα»{18}. Ἀναδεικνύει δὲ τὴν σωτηριώδη

ἀλήθειαν τοῦ Θεανθρώπου καὶ τὸ Σῶμα Του, τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς τόπον καὶ τρόπον τῆς ἐν ἐλευθερίᾳ ζωῆς, ὡς "ἀληθεύειν ἐν ἀγάπῃ" {19} καὶ ὡς μετοχήν, ἥδη ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ» {20}.

Ἡ Σάρκωσις τοῦ Θεοῦ Λόγου εἶναι ἡ βεβαίωσις καὶ ἡ βεβαιότης ὅτι τὴν ἱστορίαν, ὡς πορείαν πρὸς τὴν Βασιλείαν τῶν Ἐσχάτων, κατευθύνει ὁ ἴδιος ὁ Χριστός. Βεβαίως, ἡ πορεία τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Βασιλείαν, ἡ ὁποία δὲν συντελεῖται μακρὰν ἢ ἀνεξορτήτως τῆς ἱστορικῆς πραγματικότητος, τῶν ἀντιφάσεων καὶ τῶν περιπετειῶν αὐτῆς, ποτὲ δὲν ὑπῆρξεν ἄνευ δυσκολιῶν. Ἐν μέσῳ αὐτῶν ἡ Ἐκκλησία μαρτυρεῖ περὶ τῆς ἀληθείας καὶ ἐπιτελεῖ τὸ ἁγιαστικόν, ποιμαντικόν καὶ μεταμορφωτικόν ἔργον αὐτῆς. «Ἡ γὰρ ἀλήθειά ἐστι τῆς Ἐκκλησίας καὶ στυλὸς καὶ ἐδραῖωμα...Στυλὸς ἐστὶ τῆς οἰκουμένης ἡ Ἐκκλησία...καὶ μυστήριον ἐστὶ, καὶ μέγα, καὶ εὐσεβείας μυστήριον» {21}.

Ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ,

Ἄς συνεορτάσωμεν, εὐδοκίᾳ τοῦ σκηνώσαντος ἐν ἡμῖν Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἐν ἀγαλλιάσει καὶ χαρᾷ πεπληρωμένη, τὰς ἐορτὰς τοῦ Ἁγίου Δωδεκαημέρου. Εὐχόμεθα ἐκ Φαναρίου, ὅπως ὁ σαρκωθείς καὶ συγκαταβάς τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων Κύριος καὶ Σωτὴρ ἡμῶν, χαρίζεται εἰς ὅλους κατὰ τὸν νέον ἐνιαυτὸν τῆς χρηστότητος Αὐτοῦ, ὑγίειαν κατ' ἄμφω, εἰρήνην καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, διαφυλάττη δὲ καλῶς τὴν Ἁγίαν Αὐτοῦ Ἐκκλησίαν καὶ εὐλογῇ τὰ ἔργα δικαιοσύνης αὐτῆς, ἵνα δοξάζηται τὸ ὑπεράγιον καὶ ὑπερύμνητον ὄνομα Αὐτοῦ.

Χριστοῦ γεννα βιζ'

**† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν**

{1} Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Λόγος ΛΗ' εἰς τὰ Θεοφάνια, εἶπουν τὸ Γενέθλια τοῦ Σωτῆρος Γ', PG 36, 313. {2} Ἰωάν. ι', 18.

{3} Δοξαστικὸν Ἀποστίχων Μεγάλου Ἑσπερινοῦ Χριστουγέννων.

{4} Νικολάου Καβάσιλα, Περί τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, ΣΤ', PG 150, 657.

{5} Ὁ. π., ΣΤ', PG 150, 660.

{6} Ἰωάν. τοῦ Δαμασκηνοῦ, Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, Γ', α' PG 94, 984.

{7} Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ, Κεφάλαια διάφορα Θεολογικά τε καὶ Οἰκονομικά περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας, ἑκατοντάς πρῶτη, ιβ', PG 90, 1184.

{8} Ὁ. π. {9} Κολ. α', 26.

{10} Πράξ. δ', 12.

{11} Ἰαμβικὴ Καταβασία τῶν Θεοφανείων, ὡδὴ Η'.

{12} Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Ὁμιλία εἰς τὴν Ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Γέννησιν, PG 31, 1472-73.

{13} Νικολάου Καβάσιλα, Περί τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, ΣΤ', PG 150, 649.

{14} Ἰωάν. τοῦ Χρυσοστόμου, Εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους Α', Ὁμιλία Α', α', PG 61, 14.

{15} Α' Κορ. ιγ', 5. {16} Α' Τιμ. α', 5.

{17} Θεοτοκίον τῶν Ἀποστίχων τῶν Αἰνῶν 12ης Ὀκτωβρίου.

{18} Ἰωάν. Δαμασκηνοῦ, «Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως», Γ', β', PG 94, 988.

{19} πρβλ. Εφεσ. δ', 15.

{20} Ἐγκύκλιος τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, § 10.

{21} Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Εἰς τὴν πρὸς Τιμόθεον Α', Ὁμιλία ΙΑ', PG 62, 554.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ & ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

Αρ. Έγκυκλίου.: 31

Αρ. Πρωτ.: 2503

Αρ. Διεκτλ.: 1553

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Πρός

Τόν Ιερόν Κλήρον

καί τόν εύσεβῆ λαόν

τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως

*«ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαράν μεγάλην,
ἣτις ἔσται παντί τῷ λαῷ, ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτήρ,
ὃς ἔστι Χριστός Κύριος.» (Λουκᾶ β', 10-11)*

Χριστιανοί μου!

Σήμερα ἓνας ἄλλος δρόμος ἀνοίγεται ἐνώπιόν μας, ἓνας ἄλλος δρόμος, ὄχι ἀνθρώπινος, ὄχι δρόμος φιλοσοφίας. Σήμερα ἀνοίγεται ἡ ὁδός, ἡ ζωή καί ἡ ἀλήθεια. Ἔως ἐκεῖ πού μπορεῖ νά φθάσει ὁ ἄνθρωπος μέ τήν λογική καί τό μόχθο τῆς ψυχῆς του, ἔφθασαν οἱ ἀρχαῖοι σοφοί. Σήμερα ὁμιλεῖ ἓνα ἄλλο πνεῦμα, ὑπερούσιο, ὄχι ἀνθρώπινο πνεῦμα, ἀλλά πνεῦμα Θεοῦ.

Ἡ χαρμόσυνη βεβαίωση, ὁ εὐαγγελισμός, πού προσφέρεται ἀπό τήν Βηθλεέμ στήν ἀνθρωπότητα, εἶναι ὅτι, ἂν ἀλλάξει γνώμη ἀπό μέσα της, ἂν ἀκολουθήσει τόν δρόμο τοῦ Ἐνός, θά λυτρωθεῖ, γιατί ὁ Ἐνας αὐτός ἔρχεται νά ἀναπαύσει, νά λυτρώσει. Εἶναι εἰρηνοποιός ἐκεῖνος ὁ Ἐνας, γιατί αἶρει τά χάσματα μεταξύ τῶν ἀνθρώπων· προπαντός μέ τήν εἰρήνη του αἶρει τό μεγάλο χάσμα τῆς ψυχῆς, τόν αἰώνιο διχασμό τῆς ψυχῆς, τήν ἁμαρτία. Ἐδῶ πρόκειται νά τακτοποιηθεῖ τό ἐσωτερικό τοῦ πνεύματος μέ τήν λογική,

νά λυθοῦν οἱ λογικές ἀμφιβολίες πού ἀνοίγονται μέ τήν θεωρητική ἔρευ-
να· ἐδῶ, τώρα, θά εὔρει γαλήνη ὄλη ἡ ὑπόθεση τοῦ ἀνθρώπου. Πρόκειται
τώρα γιά τήν ἀποκατάσταση τῆς ἐνότητος τοῦ ἀνθρώπου, ἀποκατάσταση
τοῦ ἀνθρώπου ὡς ὄντος πνευματικοῦ.

Ὁ Ἕνας λοιπόν, πού ἔρχεται καί καλεῖ τοὺς ἀνθρώπους καί θέλει νά
τούς ἀναπαύσει καί νά τοὺς λυτρώσει, δέν ἐπιδιώκει νά τοὺς μετριάσει τά
κοινά βάσανα τῆς ζωῆς, ἔρχεται νά τοὺς δώσει ἀνάπαυση, ὄχι ἀπό θνη-
τούς, κοινούς, πόνους - αὐτοί θά μείνουν - ἀλλά ἀπό τόν ἕνα, πανανθρώπι-
νο πόνο, ἀπό τόν πόνο τῆς ἀμαρτίας, ἀπ' αὐτό τό χάσμα τῆς ψυχῆς, τήν
πλάνη, πού ἐνώπιόν της μένει ὁ ἀνθρωπος ἀναυδος. Ἡ συνείδηση τῆς ἀ-
μαρτίας, ἡ συνείδηση γιά τήν ἀτέλεια καί τήν πλάνη τήν ἀνθρώπινη, τήν
πλάνη τῆς ἀτομικῆς ψυχῆς, εἶναι ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιά τήν ἐπι-
στροφή. Γιά νά ἀλλάξει ὁ ἀνθρωπος ἀπό μέσα του γνώμη, νά μεταστραφεῖ
ἀπό τό βάθος, πρέπει νά συλλάβει καλά τήν θνητότητά του καί τήν ἀμαρ-
τωλότητά του. Ὁ ἀνθρωπος πάσχει γιατί ἀμαρτάνει, πάσχει γιατί βάζει μι-
κρούς σκοπούς στή ζωή του, ἐνῶ ὁ μέγας σκοπός εἶναι νά συλλάβει τήν
πνευματικότητά του. Γιά νά τό ἐπιτύχει πρέπει προηγουμένως νά συνειδη-
τοποιήσει τήν πλάνη του, τήν ἀμαρτία του, τό σκόρπισμα τοῦ ἑαυτοῦ του
μέσα στά θνητά καί τά ἐγκόσμια. Αὐτό τό σκόρπισμα τοῦ ἑαυτοῦ του εἶναι
ἡ ἀπώλειά του. Γιά νά γυρίσει λοιπόν, πρέπει νά γυρίσει στόν Χριστό, στόν
Ἕνα, σ' Αὐτόν πού δέν τόν ἀποδιώχνει, ἀλλά τόν δέχεται. Ὁ Ἕνας, γιά τόν
ὁποῖο δέν εὐρέθη στήν Βηθλεέμ *«τόπος ἐν τῷ καταλύματι»*, ἀνοίγει τήν
ἀγκάλη Του νά δεχθεῖ ὄλους. Ὅλους μαζί καί τόν καθένα χωριστά. Δέν εἶ-
ναι ἐδῶ ἄλλο ὁ λόγος καί ἄλλη ἡ παρουσία ἐκείνου τοῦ Ἐνός, ἀλλά λόγος
καί παρουσία εἶναι τό ἴδιο· ὁ λόγος ἐδῶ εἶναι ἄμεσος. Ὁ ἀνθρωπος καλεῖ-
ται ἐδῶ νά γνωρίσει καί νά ἀναγνωρίσει τόν ἑαυτό του ἐν Θεῷ. Ἐκεῖ μέσα
εἶναι τό αἰώνιο ρίζωμά του. Καί ὁ Θεός θέλει ὄλοι οἱ ἀνθρωποι νά σωθοῦν,
γι' αὐτό *«ἐτέχθη ἡμῖν σήμερον Σωτήρ»*.

Τό πρόσωπο τοῦ Ἐνός, ἡ ἱστορική του παρουσία, αὐτή ἀνοίγει τόν
ἄλλο δρόμο, ὄχι ἀνθρώπινο, ἀλλά τόν δρόμο τοῦ Θεοῦ. Τό πλήρωμα τοῦ
χρόνου, τό ἀπόλυτο, εἶναι ἐκεῖνος ὁ Ἕνας. Ἐδῶ ἔγκειται τό μεγαλεῖο τῆς
θείας ἐνανθρωπίσεως: οἱ ἄλλοι ἀνοίγουν δρόμο σχετικό, δρόμο ἀνθρώπι-

νο, όπου ο άνθρωπος μένει άνθρωπος και ο Θεός μένει Θεός. Έδω όμως ο Θεός γίνεται άνθρωπος, ένανθρωπίζεται, για να γίνει ο άνθρωπος κατά Χάριν Θεός. Τό πεπερασμένο και τό άπειρο μπαίνουν τώρα σέ μιά ελεύθερη σχέση μεταξύ τους, ή ένανθρώπιση σημαίνει ακριβώς αυτή τήν άπειροδύναμη σχέση του άπείρου μέ τό πεπερασμένο, του Θεού μέ τόν κόσμο, του Χριστού μέ τήν ανθρωπότητα.

Η συνάντηση και ή σχέση αυτή γίνεται τώρα· *«έτέχθη σήμερον»*. Η παρουσία, ή ζωή και ο λόγος του Χριστού δέν είναι απλό παρελθόν, όπως συμβαίνει μέ τά άλλα γεγονότα τής ιστορίας. Είναι παρόν, είναι αιώνιο. *«θησαυς Χριστός, χθές και σήμερον ο αυτός, και εις τούς αιώνους»*. Τό νόημα τής ένανθρώπισης αυτό ακριβώς είναι: να είναι σύγχρονη, να είναι πάντοτε «τώρα» και να μή γίνεται ποτέ «χθές», να μή γίνεται «πρίν». Η παρουσία του Χριστού αποτελεί τό αιώνιο «τώρα» τής ιστορίας, είναι και αυτή τή στιγμή μέσα στην ιστορική πραγματικότητα, όπως ήταν και άλλοτε και θά είναι και πάντοτε.

Τό πρόσωπο του ένανθρωπίσαντος Χριστού είναι τό κέντρο τής ιστορίας, τό αιώνιο σταθερό σημείο τής. Συνεπώς ή θρησκευτική ζωή και πείρα είναι υποχρεωμένη να συγχρονίζεται προς εκείνη τήν αιώνια παρουσία, τόν Ένα, τόν Χριστό. Αντίθετος συγχρονισμός δέν υπάρχει, δηλαδή τό άτομο είναι αδύνατο να συγχρονίσει τό πνεύμα του Χριστού. Τό άτομο είναι υποχρεωμένο να συγχρονίζεται μέ τό πρόσωπο του Ένός, του Χριστού, να ζεί τήν παρουσία, τήν ζωή και τόν λόγο Έκείνου.

Χριστιανοί μου!

Η ένανθρώπιση του Θεού, ή απόλυτη παρουσία Του, τέμνει τήν ιστορία από τήν σκοπιά του Θεού, τήν τέμνει απόλυτα! Η άμαρτία του ανθρώπου, ή παρουσία του Θεανθρώπου και ή σωτηρία του ανθρώπου είναι τώρα τά κύρια νοήματα τής ιστορίας. Αυτός είναι ο ευαγγελισμός του ουρανού, αυτή είναι ή χαρά τής γής· *«ιδού ευαγγελίζομαι χαράν μεγάλην»*.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ 2017

Μέ πατρικές εύχές

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

+ Ο ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ ΜΑΡΚΟΣ

Ἐρωτήματα με ἀφορμή τὰ Χριστούγεννα

*τοῦ Παν. Αρχιμ. Χρυσόστομου Παπαθανασίου,
Τεροκήρυκος Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τῶν Ἀθηνῶν*

Τὰ Χριστούγεννα εἶναι τὸ μεγαλύτερο γεγονός τῆς ἀνθρώπινης ιστορίας. Ἡ «γενέθλιος ἡμέρα τῆς ἀνθρωπότητος» κατὰ τὸν Μ. Βασίλειο. Ἡ «μητρόπολις τῶν ἐορτῶν» κατὰ τὸν Ἱ. Χρυσόστομον, ἡ «ἐορτὴ τῆς ἀναδημιουργίας» κατὰ τὸν θεολόγον Γρηγόριον.

Ὅταν ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου ἐξαπέστειλε ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, τῆς Παρθένου Μαρίας καὶ στήν φάτνη τῆς ταπεινῆς Βηθλεὲμ, «ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν» (Ἰω. 1, 14).

Τὸ πρῶτο καὶ ἀμεσο ἐρώτημα ποὺ ἀνέρχεται στὸ νοῦ μας εἶναι: Πῶς ἡ Παρθένος ἔτεκε Υἱόν; Καὶ ἡ ἀπάντηση: Ἡ γέννηση τοῦ Χριστοῦ ἐγένετο «ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου», ὅπως σαφέστατα τὸ γράφει τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ματθαίου (Ματθ. 1, 18). Οἱ δὲ Θεοφόροι ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐν προκειμένῳ θὰ μᾶς ὑπογραμμίσουν:

Ὁ Ἱ. Χρυσόστομος λέγει: «Δὲν γεννιέται ὡς κοινὸς ἄνθρωπος, ἀλλ' ὅπως ταίριαζε σὲ Θεὸ ποὺ γίνεται ἄνθρωπος. Διότι ἂν γεννιόταν μετὰ τὸν κοινὸ τρόπο τεκνογονίας, οἱ πολλοὶ θὰ θεωροῦσαν τὴν γέννησίν Του ἀπάτη. Τώρα ὁμως γι' αὐτὸ γεννιέται ἀπ' τὴν Παρθένο. Στὴ γέννησίν Του μάλιστα, καὶ ἡ μήτρα τῆς μητέρας Του τηρεῖται ἀνέπαφη ἀπὸ τίς φυσιολογικὲς ἀλλοιώσεις ποὺ ἐπιφέρει ἡ κυφορία ἐνὸς κοινοῦ ἐμβρύου, καὶ τὴν παρθενία τῆς διαφυλάττει ἀβλαβῆ. Ἔτσι ὁ πρωτοφανὴς τρόπος τῆς κηρύσεώς του γίνεται πρόξενος μεγάλης πίστεως». Ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος λέγει: «Ὁ ἄσαρκος σαρκουῖται, ἔρχεται ὁ Λόγος καὶ καχύνεται, δηλαδὴ λαμβάνει ὑλικὸ σῶμα, ὁ ἀναφής, αὐτὸς δηλαδὴ ποὺ δὲν ψηλαφᾶται καὶ δὲν ἐγγίζεται, ψηλαφᾶται. Ἔρχεται ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ γίνεται Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου». Ὁ ἅγιος Πρόκλος Κωνσταντινουπόλεως γράφει: «Ἀνερμήνευτο μυστήριον τῆς θείας καὶ τῆς ἀνθρώπινης φύσεως γέννα χωρὶς πόνους καὶ λόγια· ἐνανθρώπηση ποὺ ἔδωσε μορφή στὸν ἀπερίγραπτο, χωρὶς νὰ προσβληθεῖ τὸ ἀπαθὲς τῆς θείας φύσεώς Του τοκετὸς πρωτοφανής». Γι' αὐτὸ μᾶς συμβουλεύουν οἱ Πατέρες: «Μή

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΝ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ
ΤΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΕΥΠΡΑΓΙΑΣ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ Μ.
ΧΑΤΖΗΠΑΤΕΡΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΔΗΛΩΣΙΝ ΤΩΝ 75 ΕΤΩΝ ΤΟΥ
ΤΑΜΕΙΟΥ (ΛΟΝΔΙΝΟΝ 18 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2017).

*

«Βρισκόμαστε στην ευχάριστη θέση να υποδεχτούμε στο Λονδίνο
τόν επίσκοπό μας Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Χίου, Ψαρών και
Οίνουσσών, ὁ ὁποῖος αἰσθάνεται πολύ ὑπερήφανος γιὰ τὴν ἱερὴ
κληρονομιά του καὶ γιὰ τὴ Μητρόπολή του καὶ ἐπιδεικνύει τὴν
μεγάλη του προστάσια γιὰ τὰ εὐρισκόμενα στὰ ἀνατολικά τῶν
Οίνουσσῶν νησιά τῆς Βάτου καὶ τῆς Παναγιᾶς.

Αὐτὰ τὰ νησάκια σχηματίζουν τὰ σύνορα τῶν Οίνουσσῶν, τῆς Ἱ.
Μητροπόλεως τῆς Χίου, τῆς Ἑλλάδας ἀλλὰ καὶ τῆς Εὐρώπης. Ὑπὸ τὸ
φῶς τῶν ἐδαφικῶν διεκδικήσεων καὶ τῶν προκλήσεων ἐκ μέρους
τοῦ Τουρκικοῦ Στρατοῦ ὅσον ἀφορᾷ σὲ αὐτὰ τὰ νησιά, ὁ
Μητροπολίτης Μᾶρκος εἶναι πρωτοπόρος στὴ συνεχῆ ἐνημέρωση
τοῦ ποιμνίου του γι' αὐτὰ τὰ γεγονότα καὶ ἔχει λάβει τὰ ἀπαραίτητα
μέτρα (ἔχει προβεῖ στίς ἀπαραίτητες ἐνέργειες) γιὰ νὰ ἐξασφαλίσει
ὅτι αὐτὰ τὰ νησιά θὰ παραμείνουν γιὰ πάντα Ἑλληνικά.

*****

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΦΥΛΛΟ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟ ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ
κ. ΜΑΡΚΟΥ

* * *

- Εκδότης: Ἡ ἹΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ.
- Ἀπευθύνεσθε: «ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ» - Ἱερά Μητρόπολις Χίου, Ψαρῶν καὶ Οίνουσσῶν - Κων. Ἀμάντου 24, Τ.Κ. 82100 - ΧΙΟΣ. Ἰστοσελίς: <http://www.imchiou.gr>
- Ἡ «ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ» διανέμεται δωρεάν.
- Δεικτές αὐτοπροαίρετες δωρεές ἀναγνωστῶν, ὑπὲρ τοῦ κατηχητικοῦ καὶ φιλανθρωπικοῦ ἔργου.

Ἐκκλησίας; Ἄν προχωρήσουμε βαθύτερα θὰ διαπιστώσουμε ὅτι ἐνίοτε δὲν ἔχουμε τρόπον βίου σύμφωνα μὲ τὴν Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν ἔχουμε ὀρθὴ ἀντίληψη γιὰ τὴν οὐσία καὶ τὸν σκοπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Πολλὲς φορὲς ὅταν μιλάμε γιὰ Ἐκκλησία ἄλλο ἐννοοῦμε ἀπ' αὐτὸ ποῦ εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Γι' αὐτὸ γιὰ νὰ μάθουμε τί εἶναι ἡ Ἐκκλησία, πρέπει νὰ γνωρίσουμε τὸν Χριστό.

Ἀλλὰ καὶ ὁ ἐπουράνιος κόσμος, οἱ Ἄγγελοι συμμετέχουν στὸ γεγονός τῆς Γεννήσεως. Οἱ στρατιῆς τῶν Ἀγγέλων, ποῦ ὑμνησαν καὶ δοξολόγησαν τὸν νεογέννητο Χριστό, δίδουν καὶ σὲ μᾶς τὴν διδαχὴ τῆς δοξολογίας, ὅταν λέγουν τὸ «δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία». Εὐδοκία! Σπάνια λέξη, ἀλλὰ τόσο ωραία! Ποῦ δηλώνει ἡ εὐδοκία, τὴν Χάρι τοῦ Θεοῦ, τὴν εὐνοια τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀπειρη ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, τὴν εὐεργεσία τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνον ὁ ἐπουράνιος κόσμος τῶν Ἀγγέλων καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες, εἶναι καὶ ἡ ἄλογος κτίση, εἶναι τὸ ἄστρον, τὸ ἔκτακτον αὐτὸ ἀστρονομικὸ φαινόμενο, εἶναι ἡ φάτνη, εἶναι ὁμως καὶ τὰ ζῶα, τὰ ἄλογα ζῶα. Καὶ στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀξίζει νὰ θυμηθοῦμε αὐτὸ ποῦ ἔλεγε ὁ Προφήτης Ἡσαΐας, «ἀκούε οὐρανὸ καὶ ἐνωτίζου γῆ, ἔγνω βοῦς τὸν κτησάμενον καὶ ὄνος τὴν φάτνην τοῦ κυρίου αὐτοῦ Ἰσραὴλ δέ με οὐκ ἔγνω καὶ ὁ λαὸς με οὐ συνῆκεν» (Ἠσα. 1, 2). Πραγματικὰ μήπως καὶ ἐμεῖς γινόμαστε μερικὲς φορὲς χειρότεροι ἀπὸ τὰ ἄλογα ζῶα, ὅταν δὲν συνειδητοποιοῦμε τί σημαίνει ἀληθινὰ Χριστοῦγεννα. Καὶ εὐλογοῦνται τὸ βασικὸ ἐρώτημα: Τί νὰ σημαίνουν τὰ Χριστοῦγεννα; Τί εἶναι γιὰ τὸν καθένα μας ἡ μεγάλη αὐτὴ ἑορτὴ; Ὅταν διαπιστώνουμε, ὅτι τίς τελευταῖες δεκαετίες ἀκόμα καὶ στὴν εὐλογημένη χριστιανικὴ πατρίδα μας ἔρχονται τὰ Χριστοῦγεννα καὶ δὲν νοιώθουμε καὶ δὲν καταλαβαίνουμε καὶ δὲν συνειδητοποιοῦμε τὸ βαθύτερο νόημα τῆς μεγάλης αὐτῆς ἑορτῆς. Ὅταν ξενόφερτα ἦθη καὶ ἔθιμα εἰσχωροῦμεν καὶ ἐδῶ, ὅταν εἰτελιζεται ἡ ἱερότητα καὶ ἡ κατάνυξη τῆς ἑορτῆς. Μέχρι ἀκόμα καὶ αὐτὲς οἱ κάρτες, ἀντὶ νὰ λέγουν Καλὰ Χριστοῦγεννα, λέγουν ἄλλες ἐπιγραφές γιὰ καλὲς ἐποχιακὲς διακοπές.

Ἄς προσέξουμε, γιὰ τὰ ἐκκοσμικευμένα Χριστοῦγεννα δὲν εἶναι τὰ ἀληθινὰ Χριστοῦγεννα. Δὲν ὑπάρχουν Χριστοῦγεννα χωρὶς Χριστό. Εἶναι ἑορτὴ ἀνέορτος. Δὲν τὴν θέλουμε αὐτὴ τὴν παρα-εορτὴ. Τὴν ἀληθινὴ ἑορτὴ, τὴν αὐθεντικὴ ἀναζητοῦμε. Ὅποιος τὴν βρεῖ, αὐτὸς τότε ἀξιώθηκε «γένους βροτείου τὴν ἀνάπλασιν» καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ εὐδοκία.

Στήν έορτή του Ἁγίου Μηνᾶ

(Χίος, 11 Νοεμβρίου 2017)

*

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Νικαίας κ. Αλεξίου

*«Τῆς στρατείας ἤρπασε, τῆς ἐπικήρου, καί ἀφθάρτου ἔδειξε, σέ
Ἀθλοφόρε κοινωνόν, Μηνᾶ Χριστός ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ τῶν Μαρτύρων
ἀκήρατος στέφανος» (Κοντάκιον τοῦ Μάρτυρα).*

Στήν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας μας ἔχουν ἐμφανιστεῖ καί ἔχουν λάμψει
μεγάλες μορφές Ἁγίων, τῶν ὁποίων ἡ ἀγιότητα εἶναι ἀνάλογη μέ τίς
ἀνάγκες τῆς κάθε ἐποχῆς. Ὅταν ὑπάρχει πείνα χρειάζονται οἱ Ἐλεήμονες,
ὅταν πλεονάζει ἡ βία γίνονται ἀναγκαῖοι οἱ Εἰρηνοποιοί, ὅταν ἀπλώνεται
τό σκοτάδι τῆς ἀπαιδείας καλοῦνται οἱ Φωτοδότες καί ὅταν κλωνίζεται ἡ
Πίστη, ἐμφανίζονται οἱ Μάρτυρες ἀφενός γιά νά διακηρύξουν τήν πίστη
τους καί ἀφετέρου γιά νά στηρίξουν τούς ὀλιγόπιστους ἀδελφούς. Εἶναι
προσφιλής ἡ τάξη τῶν Μαρτύρων, γιατί οἱ ἅγιοι αὐτοί δίνουν τή μαρτυρία
τους μέ ἀπερίγραπτα βασανιστήρια, αὐτά πού ἔχουν ἐπινοηθεῖ, γιά νά
καμφθοῦν οἱ ἐλεύθερες ψυχές.

Ὁ Μεγαλομάρτυς Μηνᾶς ἦταν Αἰγύπτιος πού ἔζησε περί τά τέλη τοῦ
Γ' αἰώνα μ. Χ. Ἐχοντας ἄριστη σωματική διάπλαση καί προικισμένος μέ
πολλά τάλαντα, ὑπηρετοῦσε τήν κοσμική ρωμαϊκή στρατεία στή Φρυγία,
τή σημερινή Κιουτάχεια τῆς Μ. Ἀσίας. Ἦταν ῥωμαλέος κατά τό σῶμα,
μεγαλοπρεπῆς στό παράστημα, ὠραῖος στό πρόσωπο. Τά σωματικά του
προσόντα δέν τόν ζημίωσαν· ἀντίθετα ἐξελίχτηκε συνετός στή γνώμη καί
ἀκέραιος στό φρόνημα. Εἶχε ὅλες τίς προϋποθέσεις ἀνόδου στά κοσμικά
ἀξιώματα, ἐκεῖνα πού θαμπώνουν τούς ἀφελεῖς καί χρησιμοποιοῦνται ὡς
δέλεαρ ἀπό τούς ἰσχυρούς, γιά νά ἐλέγχουν ὁπαδούς καί νά μοιράζουν
θῶκους σέ περιφερόμενους. Ὁ Μηνᾶς μένει ἀνεπηρέαστος ἀπό ὅλα αὐτά.
Ἄν καί γεννημένος ἀπό εἰδωλολάτρες γονεῖς, μιήθηκε ἔφηβος στήν
ἀληθινή πίστη. Ἀντιλήφθηκε ἔνωρίς ὅτι ἡ παρούσα ζωὴ εἶναι ἕνας
πρόλογος τῆς ἀτελεύτητης αἰωνιότητος καί ἐκεῖ ἔστρεψε τόν νοῦ του.

Ἡ εἰδωλολατρία, στήν ἀπέλπιδα προσπάθειά της νά παρατείνει τή
χρεωκοπημένη ὑπαρξή της, ξεσπάει κατά τῶν πιστῶν μέ ἐπακόλουθο τόν
διωγμό. Ὁ Κύριος εἶναι ὁ Πρῶτος Μάρτυρας ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ.
Ἀκολουθοῦν πολλοί ἐπώνυμοι καί ἀνώνυμοι. Στούς ἐπωνύμους ἀνήκει ὁ

Μεγαλομάρτυς Μηνᾶς. Βλέποντας τό μαρτύριο ἀθῶων, ἐπαναστατεῖ ἡ συνείδησή του. Οἱ βασανισμοί, οἱ θανατώσεις τῶν Χριστιανῶν τόν ἀνασιταίωνουν. Ὅστόσο, ἀντιδρᾷ συνετά. Φεύγει ἀπό τό στράτευμα, ὅπου θά εἶχε λαμπρή καριέρα. Αποστρέφεται τήν ἐπίγεια δόξα, θεωρῶντας σκύβαλα (Φιλιπ. 3, 8) τά κοσμικά, ἔναντι τοῦ κέρδους τῆς σωτηρίας στόν Χριστό, καί ἀνεβαίνει στό πλησιέστερο ὄρος στήν Κιουτάχεια. Ἐκεῖ, μόνος μέ τόν Θεό, διευρύνει τόν ἐσωτερικό του κόσμο μέ τήν προσευχή καί τήν ἄσκηση, ἀναμένοντας τή θεϊκή φωνή. Καί ὅταν ἡ Φωνή τοῦ Θεοῦ ἀκούγεται μέσα του, ὁ γενναῖος Μηνᾶς ἀφήνει τόν τόπο περισυλλογῆς καί παρουσιάζεται αὐτόκλητος στόν εἰδωλολάτρη ἡγεμόνα. Ὁμολογεῖ τήν ἀλήθεια καί ἐλέγχει τήν πλάνη τῶν εἰδώλων.

Περιφρονεῖ κοσμικές παροχές, δείχνει καρτερία στούς βασανισμούς πού ἀκολουθοῦν, βιώνοντας ἤδη τό προμήνυμα τῆς Ἀναστάσεως. «Πᾶς ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοί ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς» (Μτθ. 10, 32). Μὴν φοβούμεθα, «ἀπό τῶν ἀποκτεινόντων τό σῶμα, τήν δέ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι» (Μτθ. 10,28). Ἡ ἀπάθειά του ἐξαγριώνει τοὺς δημίους, οἱ ὅποιοι τόν ἀποκεφαλίζουν· ἦταν 11 Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 296. Ὁ θάνατος κλείνει τόν πρόλογο τῆς ζωῆς. Οἱ πιστοὶ ἤξεραν τήν ἐπιθυμία του νά ταφεῖ στήν πατρική γῆ. Ἡ καμήλα μεταφορᾶς τοῦ ἱεροῦ λειψάνου του στάθηκε στή λίμνη Μαρεώτιδα, 40 χλμ ΝΔ τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἐπί Μεγάλου Κων/νου καί Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας Ἀθανασίου, οἰκοδομήθηκε στόν τάφο του Ἱερά Μονή καί στή συνέχεια πόλη μέ τό ὄνομά του. Εἶναι τό El Alamein, τό ἐνδοξο πεδίο μάχης, ὁ τόπος τῆς συντριβῆς τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ.

Ἀδελφοί μου ἀγαπητοί,

Τό μυροβόλο νησί τῆς Χίου συνδέεται μέ τόν Μεγαλομάρτυρα Μηνᾶ. Ἡ Ἱερά Μονή στό ὄνομα τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ, ἰδρυμένη τόν 15Τ' αἰῶνα ὡς ἀνδρῶνα, καί στή συνέχεια γυναικεία ἀπό τό ἔτος 1932, ὑπέστη ἀπερίγραπτα δεινά τήν Ἀνοιξη τοῦ 1822, β' ἔτους τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης. Ἡ κτιριακή καταστροφή καί οἱ δεκάδες χιλιάδες νεκροί, τό αἷμα τῶν ὁποίων διακρίνεται ἀκόμα στό Καθολικό, ἀνέδειξε τό Μοναστήρι σέ Παγχιακό & Πανελλήνιο Προσκύνημα, ἐνῶ ἡ γενικότερη σφαγή ἐνέπνευσε τόν Γάλλο ζωγράφο Εὐγένιο Ντελακρουά νά παραστήσει τήν τραγωδία καί νά κινητοποιήσει τήν εὐρωπαϊκή κοινὴ γνώμη. Τό αἷμα τῶν μαρτύρων εἶναι ὁ σπόρος τῆς Ἐκκλησίας, διακήρυξε τόν Δ' αἰῶνα ὁ μάρτυς Τερτυλλιανός καί ἐμεῖς προσθέτουμε ὅτι τό αἷμα τῶν μαρτύρων ποτίζει τό

δέντρο τῆς ἐλευθερίας. Γνωστή ἢ θαυμαστή προστασία τῶν πιστῶν τοῦ Ἡρακλείου Κρήτης ἀπό τόν Ἅγιο Μηνᾶ στίς 18 Ἀπριλίου 1826, ἡμέρα τοῦ Πάσχα ὅταν οἱ Ὀθωμανοί τόν ἔβλεπαν ἔφιππο νά τούς ἀπωθεῖ. Καί στό Ἐλ Ἀλαμείν, ὅπου κρίθηκε ἡ ἔκβαση τοῦ Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου, οἱ Ἕλληνες πολεμιστές ἔβλεπαν τόν Ἅγιο νά προηγεῖται τοῦ στρατοῦ, ὅπως ἔβλεπαν οἱ πολεμιστές τοῦ 1912 τόν Ἅγιο Δημήτριο στή Θεσσαλονίκη.

Ἀδελφοί μου ἀγαπητοί,

Ἡ ἑλληνική ἱστορία εἶναι γεμάτη μέ ἀγῶνες ὑπέρ τῆς ἐλευθερίας καί τῆς ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας. Σ' αὐτόν τόν ἀγῶνα, τόν ὑπέρ Πίστεως καί Πατρίδος, οἱ Ἕλληνες εἶναι ἔτοιμοι νά θυσιάσουν καί τήν ζωή τους. Καί εἶναι γνωστό ὅτι στόν ἀπελευθερωτικό ἀγῶνα πρωτοστατοῦσε ὁ Κλήρος. Αὐτό ἔγινε κι ἐδῶ στή Χίο καί εἶναι γνωστά τά ὀνόματα τῶν ἡρώων Κληρικῶν π. Ἡλία Λίναρη, π. Νεόφυτου Παπαναστασίου, τοῦ διάκου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μυρσινιδίου Μακαρίου καί ἄλλων.

Ἦταν 11 Νοεμβρίου 1912, ἀκριβῶς 90 χρόνια μετά τήν καταστροφή, ὅταν ἡ Χίος ἐπανεκτήσε τήν ἐλευθερία της. Ἦταν καί τότε ἡ ἐορτή τῶν ἁγίων Μηνᾶ, Βίκτωρος καί Βικεντίου, ὅταν οἱ Τοῦρκοι κατακτητές τοῦ μυροβόλου νησιοῦ προσπάθησαν νά ἐμποδίσουν τήν ἀπόβαση τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ. Βοήθησε ἀρκετά καί ὁ δοξασμένος στόλος μας καί οἱ Χιώτισσες πρόσφεραν πολλά στόν τομέα περίθαλψης τῶν τραυματιῶν καί τοῦ ἐπισιτισμοῦ. Ὅλη τή νύχτα τῆς 11ης πρός τήν 12η Νοεμβρίου 1912 διεξάγονταν μάχες πάνω στο νησί μέ νεκρούς καί τραυματίες. Πάντως τήν 12η Νοεμβρίου ὁ Μητροπολίτης Ἱερώνυμος Γοργίας καί ὁ Δήμαρχος Νικόλαος Κουβελάς ὑποδέχτηκαν πανηγυρικά τόν ἑνδοξο στρατό μας.

Ἦταν μιά μέρα χαρᾶς καί συγκίνησης.

Ἡ γνώση τοῦ παρελθόντος εἶναι ἀναγκαία προϋπόθεση γιά τόν λαό πού ἀτενίζει τό μέλλον. Καί χαίρομαι ιδιαίτερα γνωρίζοντας ὅτι ὁ σεπτός Ποιμενάρχης σας κ. Μᾶρκος διαπνέεται ἀπό αἰσθήματα φιλοπατρίας καί, μέ τή γνώση καί τή φλόγα του, θά συμβάλλει ὥστε νά μένει ἀκοίμητη αὐτή τή λυχνία πού κράτησε τή χώρα μας ζωντανή ἕως σήμερα.

Ἀφοῦ εὐχαριστήσω θερμά τόν ἀγαπητό μου Ἱεράρχη καί Ποιμενάρχη σας Σεβ. Μητροπολίτη κ. Μᾶρκο, τόν ὁποῖον ιδιαίτέρως ἐκτιμῶ γιά τήν ἐπιστημοσύνη καί τό ἐλεύθερο φρόνημά του, σᾶς εὐχομαι νά προστατεύει ὁ Ἅγιος Μηνᾶς ἐσᾶς καί τίς οἰκογένειές σας, τό ὁμορφο νησί τῆς Χίου καί τήν Πατρίδα μας, ιδίως στούς δύσκολους αὐτούς χρόνους.

Προϋποθέσεις τελέσεως θρησκευτικού Γάμου

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κηφισίας, Αμαρουσίου καὶ Ὁρωποῦ κ. Κυρίλλου

Μετὰ τὴν διάταξη τοῦ ἐδαφ. δ', τῆς παρ. α' τοῦ ἀρθρου 1 τοῦ Ν. 1250/1982, "Γιὰ τὴν καθιέρωση τοῦ πολιτικοῦ γάμου" (Φ.Ε.Κ. τ.Α' /7.5.1982), ὁ νομοθέτης ἐξουσιοδοτεῖ τὴν Ἐκκλησία νὰ καθορίσῃ ἢ ἰδία τις προϋποθέσεις τελέσεως τοῦ θρησκευτικοῦ γάμου, ὁ ὁποῖος παραμένει ἐν ἰσχύϊ, ὡς ἰσόκυρος τοῦ πολιτικοῦ, καὶ μετὰ τὴν καθιέρωση τοῦ πολιτικοῦ, ὄχι δὲ μόνον ὡς τύπος ἐλευθέρας ἐπιλογῆς τῶν μελλονύμφων, ἀλλὰ καὶ ὡς ὑποχρέωση τῶν πιστῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας (ἀσχέτως τῆς τελέσεως ἢ μὴ πολιτικοῦ γάμου), νὰ μὴ παραλείπουν τὴν δι' ἱερολογίας τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου σύναψη τῆς συζυγίας αὐτῶν. Τὰ ὑπὸ τοῦ Ν. 1250/1982 καταργούμενα γιὰ τὴν τέλεση πολιτικοῦ γάμου κωλύματα, ἐξακολουθοῦν ἰσχύοντα γιὰ τὴν τέλεση θρησκευτικοῦ γάμου, ὡς ἐπὶ τῶν Ἱερῶν Κανόνων ἐρειδόμενα (ΝΓ' καὶ ΝΔ' τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ΙΘ' Ἀποστολικός, β' τῆς Συνόδου τῆς Νεοκαισαρείας, κγ', σε', οστ', ση', οθ' καὶ πζ' τοῦ Μεγάλου Βασιλείου), καὶ ἐπομένως ἡ ὑπαρξὴ κάποιων ἐκ τῶν κωλυμάτων τούτων ἐμποδίζει τὴν ἱερολογία τοῦ Γάμου.

Ἐπειδὴ πολλάκις ἀνακύπτουν προβλήματα καὶ δημιουργεῖται σύγχυση καὶ ἀμφισβήτηση, κατὰ πόσον καὶ ποῖα κωλύματα ἐξακολουθοῦν νὰ ἰσχύουν σήμερα, μετὰ τὴν εἰσαγωγή τοῦ Ν. 1250/1982 ὁ ὁποῖος ἐπέφερε ἀλλαγές στὸ οἰκογενειακὸ δίκαιο, διασαφεῖται ὅτι, σύμφωνα μὲ τις διατάξεις τῆς ὑπ' ἀριθμ. 2320/1982 Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου, γιὰ τὴν τέλεση θρησκευτικοῦ γάμου στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἰσχύουν τὰ κάτωθι:

Ὅροι γιὰ τὴν σύναψη γάμου

Γιὰ τὴν σύναψη γάμου ἀπαιτεῖται συμφωνία τῶν μελλονύμφων. Οἱ σχετικὲς δηλώσεις ὑπογράφονται αὐτοπροσώπως καὶ χωρὶς αἴρεση ἢ προθεσμία. Οἱ μελλονύμφοι πρέπει νὰ ἔχουν συμπλήρωσει τὸ δέκατο ὄγδοο ἔτος (18ο) τῆς ἡλικίας τους.

Στὴν περίπτωσι τῶν ἀνηλίκων καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν συμπλήρωσι αὐτῆς τῆς ἡλικίας, ἂν ἡ τέλεσι τοῦ γάμου ἐπιβάλλεται ἀπὸ σπουδαῖο λόγο (π.χ. ἐγκυμοσύνη, ἀρπαγή, κ.λπ.), τὰ πρόσωπα ποὺ ἀσκοῦν τὴν γονικὴ μέριμνα ἢ ἔχουν κατὰ νόμο τὴν ἐπιμέλεια τῶν ἀνηλίκων ὑποβάλλουν ἐγγράφως Αἴτησι στὴν οἰκεία Ἱερὰ Μητρόπολι, ὅτι συγκατατίθενται νὰ τελεσθῇ αὐτὸς ὁ γάμος. Ἡ Αἴτησι μὲ τὰ δικαιολογητικὰ ἢ ἀντίγρα-

φα αὐτῶν διαβιβάζεται ἀρμόδιως στήν Ἱερά Σύνοδο, ἡ ὁποία καί ἐγκρίνει τήν "κατ' οἰκονομίαν" τέλεση τοῦ γάμου. Ἐπίσης, δύναται ὁ ἀνήλικος ἢ ὁ ἔχων τή γονική μέριμνα νά προσφύγῃ στό ἀρμόδιο Δικαστήριον καί νά ἐκδώσῃ δικαστική ἀπόφαση, ἡ ὁποία νά ἐπιτρέπει τήν τέλεση τοῦ θρησκευτικοῦ γάμου.

Ὁ ἀνίκανος γιά δικαιοπραξία δέν μπορεῖ νά συνάψῃ γάμο, ἐπιτρέπεται ὁμοίως ἢ σύναψις γάμου σιόν νομίμως ἀπαγορευμένο.

Τό πρόσωπο πού τελεῖ ὑπό δικαστική ἀντίληψη συνάπτει γάμο μέ τή συναίνεση τοῦ ἀντιλήπτορά του. Ἄν αὐτός ἀρνεῖται νά συναινέσῃ, τό δικαστήριον μπορεῖ, ἀφοῦ τόν ἀκούσῃ, νά δώσῃ τήν ἄδεια γιά τή σύναψη τοῦ γάμου, ἐφ' ὅσον τό ἐπιβάλλει τό συμφέρον αὐτοῦ πού τελεῖ ὑπό ἀντίληψη.

Περί διαφορᾶς θρησκείας

Κωλύεται ὁ γάμος χριστιανοῦ μετ' ἄλλοθρήσκου.

Περί ὑφίσταμένου γάμου

Κωλύεται ἡ σύναψις ἐτέρου γάμου, πρὶν ἢ ἀμετακλήτως λυθῇ ὁ ὑφίσταμενος γάμος.

Περί τετάρτου γάμου

Κωλύεται ὁ τέταρτος γάμος, προϋπάρξαντος τρίτου ἐγκύρου.

Ἔνεκα συγγενείας ἐξ αἵματος

Κωλύεται ὁ γάμος μετὰ συγγενῶν ἐξ αἵματος, κατ' εὐθείαν μὲν γραμμὴν ἀπεριοριστως, ἐκ πλαγίου δὲ μέχρι καί τοῦ τετάρτου βαθμοῦ (δ'), (πρῶτα ἐξαδέλφια).

Ἔνεκα ἀγχιστείας

Κωλύεται ὁ γάμος μετὰ συγγενῶν ἐξ ἀγχιστείας, κατ' εὐθείαν μὲν γραμμὴν ἀπεριοριστως, ἐκ πλαγίου δὲ μέχρι καί τοῦ τρίτου βαθμοῦ.

Ἐπίσης, κωλύεται ὁ γάμος συγγενοῦς ἐξ αἵματος μέχρι καί τοῦ δευτέρου βαθμοῦ τοῦ ἑνός τῶν συζύγων μετὰ συγγενοῦς ἐξ αἵματος μέχρι καί τοῦ δευτέρου βαθμοῦ τοῦ ἐτέρου συζύγου.

Τό κώλυμα ὑφίσταται καί μετὰ τήν λύσιν ἢ ἀκύρωσιν τοῦ γάμου, ἐξ οὗ παρήχθη τό κώλυμα. Ἔτσι, π.χ. δέν δύναται ὁ σύζυγος νά λάβῃ ὡς σύζυγον τήν ἀδελφή τῆς πρώην συζύγου του. Στήν περίπτωση αὐτή ἐμπίπτει καί ἡ ἀπαγόρευσις τῆς τελέσεως θρησκευτικοῦ γάμου ἀδελφῶν μέ δύο ἀδελφές, εἴτε ἐπὶ ταυτοχρόνως γενησομένου γάμου, πολλῶ δὲ μᾶλλον στήν περίπτωση πού ἤδη ἔχει τελεσθεῖ ὁ ἕνας γάμος, τοῦ κανόντος μὴ διακρίνοντος (ΝΔ' τῆς Πενθέκτης).

Ἔνεκα ἐξωγάμου συγγενείας

Συγγένεια ὡς πρὸς τὰ κωλύματα τοῦ γάμου ὑφίσταται, ὡσαύτως, μεταξὺ τοῦ ἐξωγάμου τέκνου (ἢ ὅπως τὰ ἀναφέρει ὁ νόμος σήμερα, τέκνο γεννημένο χωρὶς γάμο τῶν γονέων του) ἢ τῶν κατιόντων αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐξ ἀναγνωρίσεως πατρὸς ἢ τῶν ἐξ αἵματος συγγενῶν αὐτοῦ.

Ἐξ υἰοθεσίας

Κωλύεται ὁ γάμος τοῦ υἰοθετήσαντος ἢ τῶν κατιόντων αὐτοῦ μετὰ τοῦ υἰοθετηθέντος. Τὸ κώλυμα ὑφίσταται καὶ μετὰ τὴν λύσιν τῆς υἰοθεσίας.

Ἔνεκα τοῦ Βαπτίσματος (πνευματικὴ συγγένεια)

Κωλύεται ὁ γάμος μεταξὺ τοῦ (τῆς) ἀναδόχου (νονοῦ) καὶ τοῦ (τῆς) βαπτισθέντος ἢ τῶν γονέων του καὶ τὰνάπαλιν. Πνευματικοὶ ἀδελφοὶ δὲν λογίζονται, ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἔχουν κοινὸ ἀνάδοχο, καὶ ἐπιτρέπεται ἡ τέλεση θρησκευτικοῦ γάμου στὶς περιπτώσεις αὐτές. (ΝΓ' τῆς Πενθέκτης).

Ἔνεκα ἐπιτροπείας

Κωλύεται ὁ γάμος τοῦ ἐπιτρόπου ἢ καὶ κατιόντων αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἐπιτροπευομένου μέχρι τῆς ὀριστικῆς λογοδοσίας τοῦ ἐπιτρόπου.

Περὶ γάμου Κληρικῶν καὶ Μοναχῶν

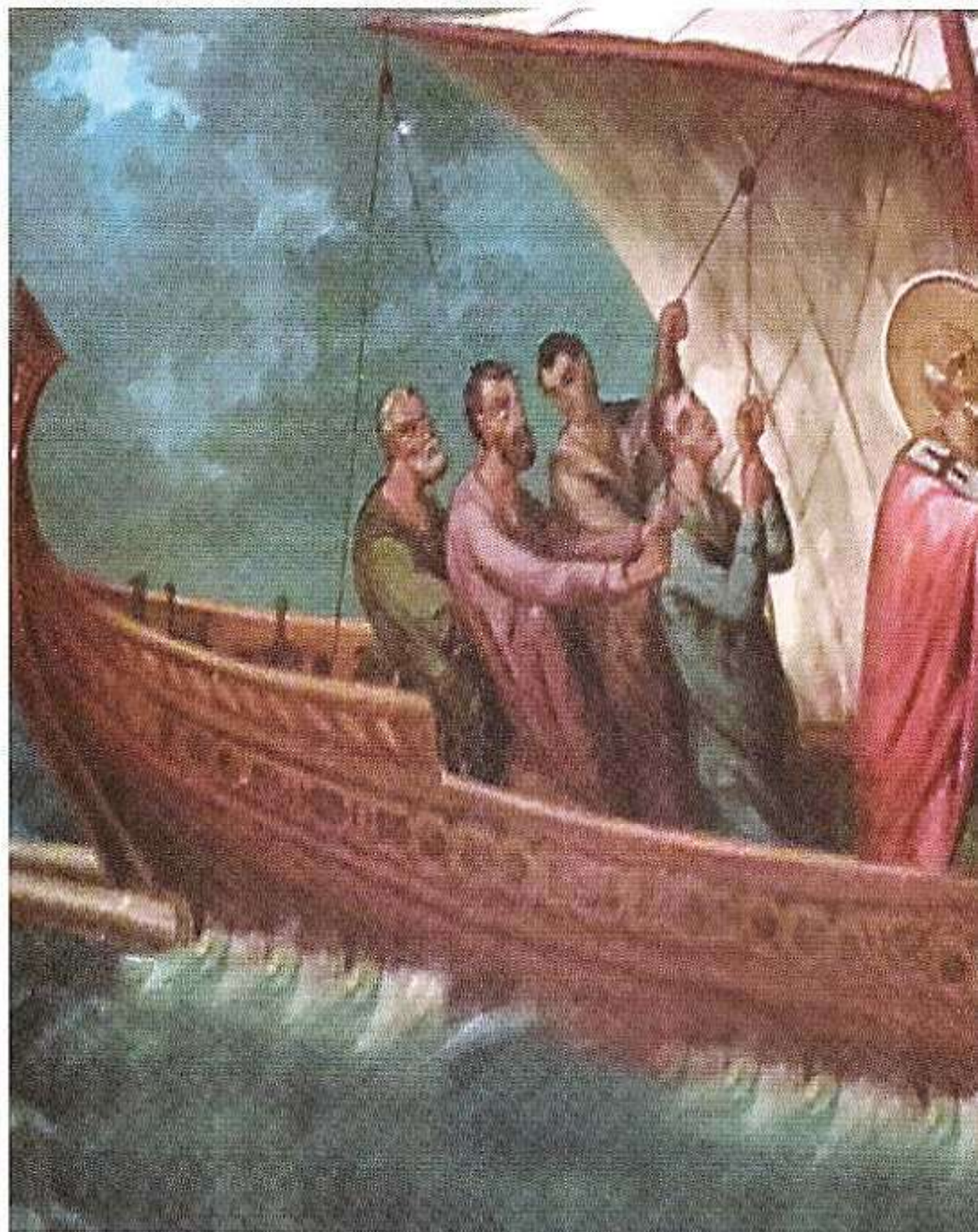
Κωλύεται ὁ γάμος (μετὰ τὴν χειροτονίαν) κληρικῶν παντὸς βαθμοῦ καὶ (ὁ μετὰ τὴν ἀπόκαρσιν) μοναχῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. (ΣΤ' τῆς Πενθέκτης, Ιος τῆς Νεοκαισαρείας).

Γάμος μετὰ ἑτεροδόξου (μεικτὸς γάμος)

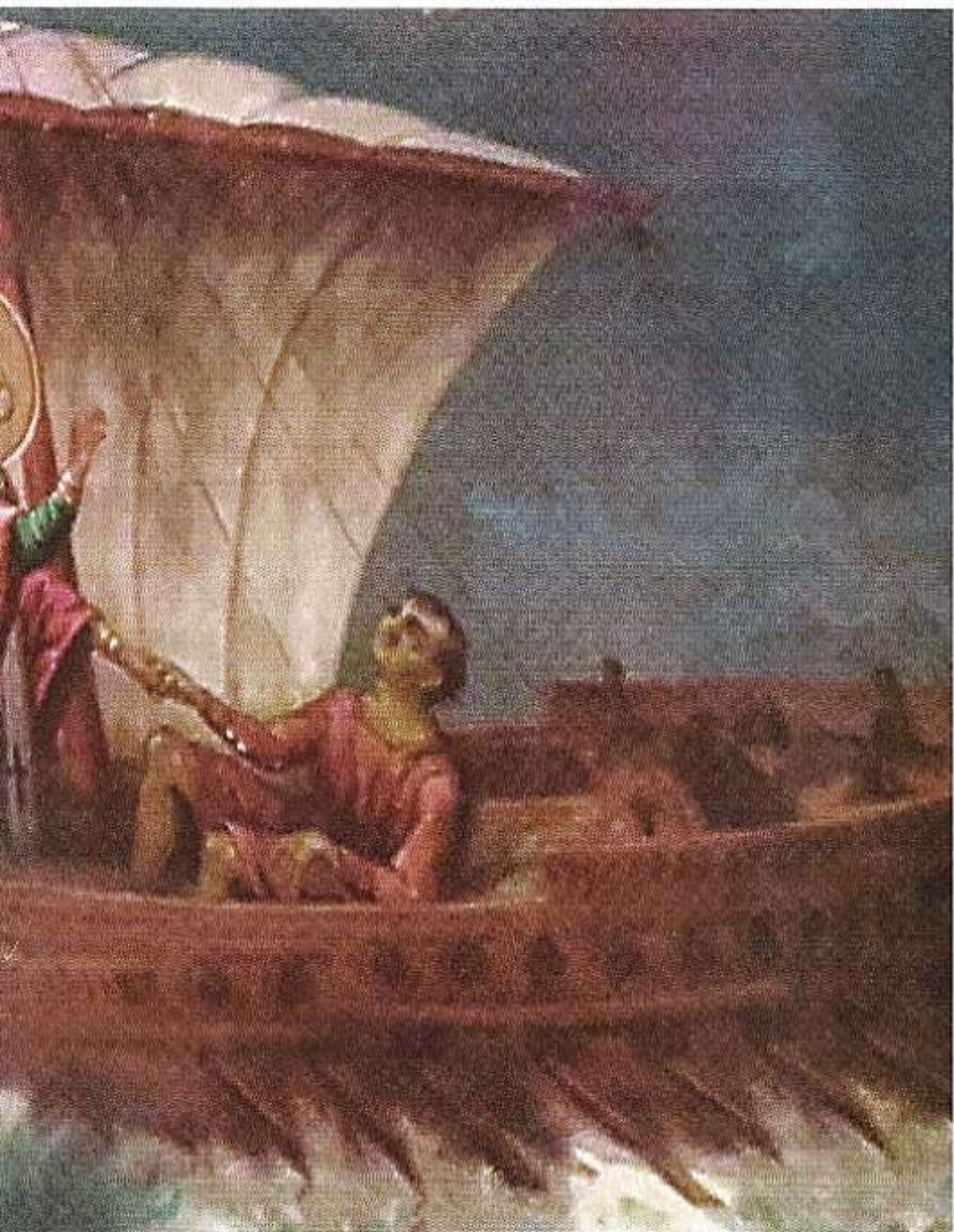
Ἐπὶ θρησκευτικοῦ γάμου ὀρθοδόξου μετὰ ἑτεροδόξου (μεικτὸς γάμος), τελουμένου πάντοτε κατ' οἰκονομίαν, ἡ ἱεροτελεστία γίνεται κατὰ τοὺς τύπους τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὑποχρεωτικῶς, καὶ τίς διατυπώσεις περὶ μεικτῶν γάμων, ἀνεξαρτήτως ἐὰν τελεσθῇ καὶ κατὰ τὸν τύπο τοῦ δόγματος τοῦ ἑτεροδόξου μέλους.

Ἐπὶ κωλυμάτων, ἡ Ἐκκλησία δύναται νὰ ἐφαρμόζη τὴν οἰκονομία κατὰ περίπτωσιν καὶ κατὰ τὴν κρίσιν καὶ ποιμαντορικὴ σύνεσιν τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου ἢ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου (σύμφωνα καὶ πρὸς τὴν μέχρι σήμερα ἀκολουθουμένη ἐκκλησιαστικὴ πρακτικὴ). Διὰ τοῦτο οἱ ἐφημέριοι ὀφείλουν, σὲ περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποῖα ἔχουν τὴν ὁποιαδήποτε ἀμφιβολία σχετικὰ μὲ τὴν ὑπαρξὴ κάποιου κωλύματος ἢ μὴ, νὰ ἀποφεύγουν ὑποκειμενικὰς κρίσεις καὶ νὰ ἀπευθύνονται εἰς τὴν οἰκείαν Ἱερά

ἢ συνέχεια εἰς τὴν σελίδα 18

Ὁ Ἅγ. Νικόλαος σώζει τοὺς ναυτικούς.
(Γ. Ν. Ἁγ. Νικολάου Καρδαμύλων).

συνέχεια από τη σελίδα 15

Μητρόπολη, για να λαμβάνουν έγκυρη απάντηση.

Όσον αφορά την διαδικασία εκδόσεως άδειας γάμου, δηλ. την γνωστοποίηση διὰ τοῦ τύπου, τὴν συνάριθμηση ἢ μὴ προηγουμένων τελεσθέντων καὶ λυθέντων γάμων, τὴν σύνταξη δηλώσεως τοῦ γάμου πρὸς τὸ Ληξιαρχεῖο καὶ πολλὰ ἄλλα θέματα, τὰ ὁποῖα ρυθμίζονται λεπτομερῶς ἀπὸ τὴν ὑπ' ἀριθμ. 2320/1982 Συνοδική Ἐγκύκλιον.

Γιὰ τὴν τέλεση Θρησκευτικοῦ γάμου ἀπαραίτητη προϋπόθεση ἀποτελεῖ ἡ ἐκδοσὴ τῆς Ἐπισκοπικῆς ἀδείας, τὴν ὁποῖα πρέπει οἱ μελλόνυμφοι νὰ προσκομίζουσιν στὸν οικεῖο ἐφημέριον. Τὴν εὐθύνη τῆς διακριβώσεως ὑπάρξεως ἢ μὴ κωλυμάτων, κατὰ τὸ Κανονικὸν Δίκαιον τῆς Ἐκκλησίας, γιὰ τὸν θρησκευτικὸν γάμον, ἐναντι τοῦ Ἐπισκόπου ἔχει ὁ ὑπογράφων τὴν αἴτηση ἐκδόσεως ἀδείας ἐφημέριος. Ἡ τέλεση θρησκευτικοῦ γάμου ἀνευ Ἐπισκοπικῆς Ἀδείας συνεπάγεται γιὰ τὸν ὑπεύθυνον ἐφημέριον βαρεῖες κανονικὲς κυρώσεις, κατὰ τὶς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 49 τοῦ Νόμου 590/1977 "Περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος":

1. Ἡ ἱερολογία τοῦ γάμου τελεῖται μετὰ προτέραν ἐγγραφὸν ἀδειαν τοῦ Ἀρχιερέως τοῦ τόπου τῆς τελέσεως ἢ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ. Διὰ τὴν χορήγησιν τῆς ἀδείας ἐπιτρέπεται καὶ προηγουμένη ἐγγραφὸς ὑπεύθυνος δήλωσις τῶν μελλονύμφων περὶ μὴ ὑπάρξεως ὡς πρὸς αὐτοὺς ἀναβλητικοῦ ἢ ἀνατρεπτικοῦ τινος κωλύματος. Διὰ κανονιστικῶν ἀποφάσεων τῆς Δ.Ι.Σ. θέλει καθορισθῆ, κατὰ τὴν κειμένην νομοθεσίαν, ἡ διαδικασία χορηγήσεως ἀδείας γάμου.

2. Εἰς τὸν ἀνευ ἐπισκοπικῆς ἀδείας τελέσαντα γάμον ἱερέα ἐπιβάλλεται, ἐκτὸς τῶν εἰς τοῦτον ἐπιβαλλομένων ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων κανονικῶν ποινῶν, καὶ ποινὴ φυλακίσεως μέχρις ἑνὸς ἔτους.

3. Ἡ κεχωρισμένως ἀπὸ τῆς τελέσεως τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου ἱερολογία τῆς μνηστείας ἀπαγορεύεται, κηρῦσσεται δὲ πνευματικῶς ἄκυρος ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως τοῦ τόπου, ἐνθα αὕτη ἐτελέσθη. Εἰς τὸν τελέσαντα τὴν ἱερολογίαν ἱερέα ἐπιβάλλεται ποινὴ ἀργίας μέχρις ἑνὸς ἔτους καὶ στέρησις τοῦ ἡμίσεος τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ, ὡς καὶ φυλάκισις μέχρις ἑνὸς ἔτους.

****

Ο ΒΙΟΣ ΚΑΙ Η ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ *

Της κ. Αθηνᾶς Γλακωτάρη,
Διευθυντριάς Δημοτικού Σχολείου Κάμπου.

Σεβασμιώτατε,

Κυρίες καί κύριοι θά ἤθελα νά σᾶς καλωσορίσω στήν ἀποψινή ἐκδήλωση τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου καί τοῦ Συλλόγου Δασκάλων καί Νηπιαγωγῶν Χίου, πού εἶναι ἀφιερωμένη στόν Ἅγιο Νεκτάριο, τόν ἅγιο τῆς ἀγάπης καί τῆς συγγνώμης, τόν ἅγιο τῶν φτωχῶν καί τῶν ἀνέργων, τόν ἅγιο πού ἀγωνίστηκε ὥστε ὅλα τά παιδιά νά ἔχουν πρόσβαση στή γνώση καί ἀφιέρωσε τή ζωή του στήν ἀνάδειξη τῆς πίστεως καί τό μεγαλεῖο τῆς προσφορᾶς σ' ἐκείνους πού ἔχουν ἀνάγκη. Πρὶν ἀρχίσω μέ κάποια στοιχεῖα βιογραφικά, καί ἄλλα πού ἀφοροῦν πτυχές τῆς πολυαχιδοῦς προσωπικότητας καί τοῦ ἔργου του θά ἤθελα ἀπό τήν καρδιά μου νά εὐχαριστήσω ὅσους συνέβαλαν στή δημιουργία αὐτῆς τῆς ἐκδήλωσης ἀλλά καί ὅσους μέ βοήθησαν προσωπικά στήν ἔρευνά μου καί μιᾶ γιά τόν κ. Δημοσθένη Κεφαλᾶ ἀπόγονο τῆς οἰκογένειας τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου, τόν κ. Κων. Καρατζᾶ Θεολόγο Β/βαθμίας ἐκπ., τήν κ. Βορριά Μαρία φιλόλογο τοῦ Γυμνασίου Κάμπου, τή συνάδελφο διευθύντρια τοῦ 2^{ου} Δημοτικού Σχολείου Βροντάδου κ. Μαριάννα Πελαντή καί πολλούς φίλους συναδέλφους τοῦ Δημ. Σχολείου τοῦ Κάμπου γιά τήν ὑποστήριξή τους.

Ὁ Ἅγιος Νεκτάριος ἢ Νεκτάριος Μητροπολίτης Πενταπόλεως τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας ἢ Νεκτάριος Αἰγίνης.

Εἶναι ἓνας ἀπό τούς μεγαλύτερους σύγχρονους ἁγίους τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας, ὁ ὁποῖος περιλαμβάνεται στό τοπικό χιακό ἁγιολόγιο. Ὑψῆρε λαοφιλῆς ἱεράρχης, ποιμενάρχης καί παιδαγωγός στά τέλη τοῦ 19ου μέ ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰῶνα. Τό ἔργο του χαρακτηρίζεται γιά τό πνευματικό του βάθος. Ὁ ἴδιος ἀποτελεῖ παράδειγμα ἀρετῆς, ταπείνωσης καί ἀγάπης γιά τό Θεό. Ἐμφορούμενος ἀπό πνεῦμα θεϊκῆς χάριτος, δίδαξε τήν πίστη ἀντιμετωπίζοντας μέ συγκατάβαση τήν ἀνθρώπινη ἀδυναμία. Ἡ προσφορά του εἶναι τεράστια καί πολύπλευρη, τόσο μέ τή διδασκαλία του ὅσο καί μέ τό συγγραφικό του ἔργο.

Ὁ Ἅγιος Νεκτάριος, κατὰ κόσμον Ἀναστάσιος Κεφαλᾶς, γεννήθηκε τήν 1 Ὀκτωβρίου 1846 στή Σηλυβρία τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης (ἓνα ἀπό τά σημαντικότερα ἀστικά κέντρα στά παράλια τῆς Προποντίδας). Γιός τοῦ Δημοσθένη καί τῆς Μπολοῦς Κεφαλᾶ, ἦταν τό πέμπτο ἀπό τά ἑπτὰ παιδιά τῆς οἰκογένειας. Οἱ γονεῖς του ἦταν φτωχοί ἀνθρώποι ἀλλά εὐσεβεῖς χριστιανοί. Ὁ μικρός Ἀναστάσιος, εὐφυῆς παιδί μέ καλή μνήμη, μεγάλωσε σέ ἐνάρετο χριστιανικό περιβάλλον. Σύντομα ἦρθε ἀντιμέτωπος μέ τή δύσκολη πραγματικότητα τῆς ἐποχῆς, καθὼς ἡ οἰκογένειά του ἀδυνατοῦσε νά συντηρήσει ὅλα τά μέλη τῆς, ἐνῶ ἡ γένετριά του δέν εἶχε σχολεῖο μέσης ἐκπαίδευσης, μέ ἀποτέλεσμα νά ὑποχρεω-

* Ὁμιλία ἐκφωνηθεῖσα κατὰ τήν ἐκδήλωσιν πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου, τήν ὁποίαν συνδιοργάνωσεν ἡ Ἱερά Μητρόπολις Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν μετὰ τοῦ Συλλόγου Διδασκάλων καί Νηπιαγωγῶν Χίου εἰς τόν Οἶκον Χίου Διδασκάλου τήν 9^{ην} Νοεμβρίου 2017.

θεί να πάρει τὸ δρόμο γιὰ μία καλύτερη ζωὴ στὴν Κωνσταντινούπολη, σὲ ἡλικία 13 ἐτῶν. Μὲ μοναδικὸ ἐφόδιο τὶς εὐχές τῶν γονιῶν του κι ἓνα ξύλινο σταυρὸ, δῶρο τῆς γιαιγιάς του ἐπιβιβάστηκε στὸ πλοῖο μὲ παρότρυνση τοῦ καπετάνιου πού τὸν συμπάθησε. Ὅταν ἀργότερα ἦρθε ἀντιμέτωπος μὲ τοὺς ἐλεγκτὲς πού τοῦ ζητοῦσαν ἐπίμονα νὰ πληρώσει τὸ εἰσιτήριο του ἦρθε σὲ δύσκολη θέση. Ἀπὸ τὴ δεινὴ θέση τὸν ἐβγαλε ἓνας συνεπιβάτης του πού ἔμελλε νὰ εἶναι ἀργότερα μεγάλος εὐεργέτης τοῦ Ἁγίου, ὁ Ἰωάννης Χωρέμης.

Στὴν Κωνσταντινούπολη.

Ἡ ζωὴ στὴ Κωνσταντινούπολη γιὰ τὸν Ἀναστάσιο ἦταν σκληρὴ καὶ δύσκολη τὰ πρῶτα χρόνια τῆς παραμονῆς του γιατί ὁ καπνέμπορος κύρ Θεόδωρέλος Τσελεπῆς πρὸς τὸν ὁποῖο ἀπευθυνόταν μὲ συστατικὴ ἐπιστολὴ ἀπὸ τὸ θεῖο του, εἶχε μεταναστεύσει στὴν Ὁδησσό. Ἀρχικὰ ἐργάστηκε σὲ συσκευαστήριο καπνοῦ, ὅπου ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ φερόταν βάνουσα. Ἐργάζεται πολλές ὥρες ἡμερησίως, μὲ μοναδικὸ ἀντίτιμο γιὰ τὴν ἐργασία του τὴ σίτιση καὶ τὴ στέγη καὶ πολλές φορές ξυλοκοπεῖται. Ὁ Ἀναστάσιος τὰ υπέμενε ὅλα αὐτὰ, καθότι δὲν ἤθελε νὰ μαθευτεῖ τὸ δράμα τὸ ὁποῖο περνοῦσε στὴν οἰκογένειά του καὶ λυπηθοῦν. Ἀπὸ τὴν ἄλλη, τὸν καταλαμβάνε θλίψη γιατί ἀδυνατοῦσε νὰ ἐνισχύσει οἰκονομικὰ τὴν οἰκογένειά του, ἐνῶ παράλληλα δὲν μπορούσε νὰ παρακαλουθήσει μαθήματα στὸ σχολεῖο. Τὴν κλίση, ὁμως, πρὸς τὸν Θεὸ καὶ τὸ Εὐαγγέλιο, τὴν ἔδειχνε ἀπὸ μικρὸς. Ἔτσι στὸ συσκευαστήριο μαζὶ μὲ τὸν καπνὸ πού πουλοῦσε, κάθε φορὰ ἔδινε καὶ ἓνα μικρὸ χαρτάκι, τὸ ὁποῖο ἔγραφε κάποια εὐαγγελικὴ ρῆση ὥστε νὰ διαβάσουν καὶ νὰ ὠφεληθοῦν οἱ συνάνθρωποι του ἀπὸ τὸ θησαυρὸ τῆς Ἁγίας Πίστεως.

Ἡ κατάσταση ἄλλαξε ὅταν ἓνας ἔμπορος πού εἶχε μαγαζὶ παράπλευρα ἀπὸ τὸ συσκευαστήριο τὸν λυπήθηκε, ὅταν κάποια μέρα εἶδε ἓνα ξυλοδαρμὸ ἀπὸ τὸ ἄφεντικό του καὶ ἔτσι τὸν πήρε στὴν δούλεψή του. Ἡ κατάσταση μεταστράφηκε. Ἄρχισε νὰ ἐργάζεται στὸ ἐπιπλοποιεῖο του, μὲ ἀποτέλεσμα οἱ ὥρες ἐργασίας νὰ μειωθοῦν, νὰ ἔχει χρόνο γιὰ ἐκκλησιασμό, νὰ πηγαίνει σχολεῖο. Ἡ ζωὴ τοῦ βελτιώθηκε περισσότερο, ὅταν κατὰ τὴ διάρκεια τῆς παραμονῆς του στὴν Πόλη δούλεψε παιδονόμος στὸ Μετόχι τοῦ Παναγίου Τάφου, διδάσκοντας στίς μικρότερες τάξεις καὶ ταυτόχρονα συνέχισε τὶς σπουδές του.

Στὴν Πόλη διέμεινε συνολικὰ 7 ἔτη καὶ σὲ ἡλικία 20 ἐτῶν τὴν ἐγκατέλειψε, παρότι δὲν ὀλοκλήρωσε τὴν μόρφωσή του, γιὰ νὰ ἔρθει στὸ **Λιθί τῆς Χίου**, νὰ ἐργαστεῖ ὡς γραμματοδιδάσκαλος καὶ νὰ ἐμπνεύσει τοὺς κατοίκους τοῦ χωριοῦ καὶ κυρίως τὴ νεολαία, μὲ τὸ παράδειγμα τοῦ δικοῦ του ἐνάρετου βίου. Ὅταν τελείωνε τὰ διδακτικὰ του καθήκοντα ἐπέστρεψε στὸ σπίτι του καὶ ἐπιδιδόταν στὴν προσευχὴ καὶ τὴ συγγραφὴ λόγων πού ἐκφωναῖσε στοὺς ναοὺς τοῦ νησιοῦ (οἱ λόγοι αὐτοὶ χάθηκαν στὸ σεισμὸ τοῦ 1881). Ὁ Ἅγιος Νεκτάριος εἶχε ἀποφοσιώσει νὰ ἐξέλθει τῆς κοσμικῆς ζωῆς. Εἶχε κλίση πρὸς τὸ μοναχισμό, πού ἐπιθυμοῦσε ἡάνω ἀπὸ ὅλα, καὶ ὄχι τόσο στὸν κοσμικὸ βίον ἔστω καὶ ὡς κληρικός. Οἱ πιέσεις ὁμως πού τοῦ ἀσκήθηκαν λόγω τῶν χαρισμάτων τοῦ λόγου καὶ τῆς μορφώσεώς του, τελικὰ τὸν ἔστρεψαν πρὸς τὸν κοσμικὸ κλῆρο, ἂν καὶ ποτέ δὲ λησμόνησε μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του, τὸν μοναχισμό.

Στόν ἐλεύθερο χρόνο του ἐπισκεπτόταν τὴ Μονὴ τῶν Ἁγίων Πατέρων, ὅπου ἠγούμενος ἦταν ὁ ὀσιος Παχώμιος, ὁ ὁποῖος ἐγίνε πνευματικός ὁδηγός του καὶ τὸν βοήθησε νὰ πάρει τὴ μεγάλη ἀπόφαση καὶ νὰ στραφεῖ στὴν ἐκκλησιαστικὴ διακονία. Ἐτοὶ τὸ 1873 εἰσήλθε δόκιμος μοναχός στὴ Νέα Μονὴ καὶ τρεῖς χρόνια μετὰ, τὸ 1876, ὁ μοναχός Λάζαρος ἔλαβε τὸν πρῶτο βαθμὸ τῆς ἱεροσύνης, χειροτονήθηκε ἀπὸ τὸ Μητροπολίτη Χίου Γρηγόριο καὶ μετονομάστηκε Νεκτάριος.

Στὴ Χίο ἔμεινε μέχρι τὸ 1877. Ἐκεῖ ἀρχικὰ γνώρισε τὸν μεγάλο εὐεργέτη του Ἰωάννη Χωρέμη, ἓνα εὐπόρο τοπικὸ ἄρχοντα, ὁ ὁποῖος ἔξαπίας ἐνός περιστατικοῦ πού εἶχε συμβεῖ κατὰ τὴν μεταφορὰ τοῦ Ἁγίου ἀπὸ τὴν Σηλυβρία πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολη (ἓνας ἀνιψιός τοῦ Χωρέμη τὸν βοήθησε νὰ ἐπιβιβαστεῖ στὸ πλοῖο γιὰτὶ δὲν εἶχε χρήματα), τὸν ἔβασε ὑπὸ τὴν προστασία του.

Τὸ 1877 ὁ Νεκτάριος μετὰ ἀπὸ παρότρυνση τοῦ Ἰωάννη Χωρέμη πῆγε στὴν Ἀθήνα γιὰ νὰ ὀλοκληρώσει τίς γυμνασιακές σπουδές καὶ ἐνῶ τίς ὀλοκλήρωσε, ἐστάλη (ἀπὸ τὸν Ι. Χ.) μέσω γνωριμίας πού εἶχε μὲ τὸν Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας Σωφρόνιο, στὴν Ἀλεξάνδρεια. Ἡ βοήθεια τῶν ἀδελφῶν Χωρέμη στὴν ὀλοκλήρωση τῆς μόρφωσής του ἦταν ἀποφασιστικῆς σημασίας. Τὸ Νοέμβριο τοῦ 1881 γράφτηκε στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν, ὅμως ἀντιμετώπισε σοβαρὰ οἰκονομικὰ προβλήματα καὶ ἡ οἰκογένεια Χωρέμη συνέχισε νὰ τὸν βοηθᾷ. Βοήθεια ἀποτέλεσε καὶ ἡ ὑποτροφία τοῦ ἐθνικοῦ εὐεργέτη Ἀντωνίου Παπαδάκη τὴν ὁποία ἔλαβε ἀριστεύοντας στίς εἰδικές ἐξετάσεις ἕως τὸ 1885 πού ὀλοκλήρωσε τίς σπουδές του καὶ ἐπέστρεψε στὴν Ἀλεξάνδρεια.

Στὴν Ἀλεξάνδρεια.

Στὴν Ἀλεξάνδρεια ὁ Ἅγιος Νεκτάριος ἐργάστηκε μὲ μεγάλο ζῆλο, αὐταπάρνηση καὶ ταπείνωση παρέχοντας ἀνεκτίμητες ὑπηρεσίες στὸ ποίμνιο πού τὸν ὑπεραγαποῦσε, καθὼς βρισκόταν πλᾶι του κάθε στιγμή ἔτοιμος νὰ προσφέρει ἀπὸ τὸ περισσεύμα τῆς ἀγάπης του σὲ κάθε χριστιανό ἢ ἀλλόθρησκο.

Ἄμεσα, μὲ τὴν ἐπιστροφή του, χειροτονεῖται Ἱερέας καὶ 5 μῆνες ἀργότερα, τοποθετεῖται γραμματέας τοῦ Πατριάρχη παίρνοντας τὸ ὄψωμα τοῦ Ἀρχιμανδρίτη. Ἐν συνέχεια μέσα σὲ δύο μῆνες, πείθοντας γιὰ τὴν ρητορικὴ του ικανότητα, ἀνελίχθηκε σὲ ἱεροκήρυκα ἐνῶ ἔλαβε καὶ θέση Πατριαρχικοῦ ἐπιτρόπου στὸ Κάιρο. Μέσα σὲ πολὺ μικρὸ χρονικὸ διάστημα ὁ Νεκτάριος ἀνῆλθε στὴν ἱεραρχία τοῦ πατριαρχείου ὄντας ἓνας πολὺ ἐμπιστος ἄνθρωπος στὸ πλευρὸ τοῦ Πατριάρχη. Στίς 15 Ἰανουαρίου τοῦ 1889 θὰ ἀνακηρυχτεῖ ἐπίσκοπος Πενταπόλεως Λιβύης μετὰ ἀπὸ τὴν κοίμησιν τοῦ ἐπισκόπου τῆς περιοχῆς Νείλου. Ἐκεῖ συνέχισε νὰ ἀσκεῖ τεράστιο ποιμοντικὸ, φιλανθρωπικὸ καὶ ἀντιαιρετικὸ ἔργο, χωρὶς νὰ πληρώνεται λόγῳ τῆς δεινῆς οἰκονομικῆς κατάστασης τοῦ Πατριαρχείου. Αὐτὴ ἡ ραγδαία ἀνοδος τοῦ Νεκταρίου, δὲν πέρασε ἀπαρατήρητη ἀπὸ τοὺς ὑπολοίπους ἐπίσκοπους. Ὁ Σωφρόνιος πλησίαζε τὰ 90 χρόνια ζωῆς πλέον καὶ ἡ κούρσα τῆς διαδοχῆς εἶχε ξεκινήσει. Ὁ λαός, ὁ ὁποῖος εἶχε εὐεργετηθεῖ ἀπὸ τὸ πολυποικίλο ἔργο τοῦ Νεκταρίου, ἐπιθυμοῦσε τὴν ἀνοδό του στὸν πατριαρχικὸ θρόνο. Οἱ ἀντίπαλοί του γνωρίζοντας ὅλα αὐτὰ, ἀποφάσισαν νὰ τὸν παραμερί-

σουν, κατηγορώντας τον, πώς ήθελε νά ανατρέψει τό Σωφρόνιο από τόν θρόνο, αλλά καί μέ άόριστες κατηγορίες ήθικῆς φύσεως.

29 Ιουλίου 1890 καί άφοϋ άντιμετώπισε πληθώρα συκοφαντιών καί κατηγοριών, στερημένος από όλα τά αξιώματα πού του είχαν προηγουμένως δοθεί καί δίχως καν νά άπολογηθεί καί νά ύποστηρίξει τόν έαυτό του, αναχώρησε από τήν Αλεξάνδρεια γιά τήν Ελλάδα. Στά χέρια του κρατοϋσε μία έπιστολή, τήν όποία είχαν ύπογράψει 900 άτομα εκφράζοντας τή βαθιά τους όδύνη γιά τήν άναχώρηση του πνευματικού τους Πατέρα. Στήν Ελλάδα του 1890 όπου ή χώρα βρίσκεται στό όριο δημοσιονομικής κατάρρευσης, ό Νεκτάριος βρέθηκε ένώπιον άκόμα μίας πολύ δύσκολης κατάστασης, όπως από μικρή ήλικία πολλές φορές είχε βρεθεί. Ο ίδιος ένοίκιασε ένα μικρό δωμάτιο στά περιχώρα τών Αθηνών, αλλά άδυνατοϋσε νά πληρώσει τό ένοίκιο, ένώ δέν είχε χρήματα νά τραφεί. Η παράλληλη διαπόμπευσή του, άκόμα καί σέ κυβερνητικά κλιμάκια δυσχέραιναν τήν δυνατότητα εύρεσης έργασίας. Προσπαθοϋσε μέσω του Αρχιεπισκόπου Γερμανοϋ νά βρεί μία θέση Ιεροκήρυκα. Ο ίδιος παρά τήν συμπάθεια πού έτρεφε πρός τό πρόσωπό του, άδυνατοϋσε λόγω πιέσεων από τήν σύνοδο νά τόν βοηθήσει. Έφτασε μέχρι τόν ύπουργό παιδείας καί εκκλησιαστικών, πού όμως του διεμήνυσε, όπi λόγω του νόμου άδυνατοϋσε (ό Νεκτάριος δέν είχε έλληνική ύπηκοότητα, καταγόμενος από τήν Ανατολική Θράκη) .

Μετά από λίγο καιρό, τελικά ό Άγιος Νεκτάριος διορίστηκε Ιεροκήρυκας χάρη στη βοήθεια ενός άνθρώπου όνόματι Μελάς, ό όποιος ήταν μέλος τῆς κυβέρνησης καί τόν είχε γνωρίσει στήν Αλεξάνδρεια. Μεσολαβώντας στό γραφείο του ύπουργοϋ διορίστηκε έν τέλει Ιεροκήρυκας στή Χαλκίδα.

Τό 1891 Έλληνες από τήν παροικία του Καίρου έφτασαν στήν Αθήνα κι επενέβησαν πρός πάσα άρχή, φροντίζοντας νά άποκαταστήσουν τήν τιμή του κατασυκοφαντημένου Ιεράρχη.

Η Ριζάρειος σχολή.

Τήν Άνοιξη του 1894 σέ ήλικία 48 έτών, διορίστηκε ως διευθυντής τῆς Ριζαρείου Έκκλησιαστικής σχολῆς, μέ βασιλικό διάταγμα, μετά από πρόταση του ύπουργοϋ Έκκλησιαστικών καί Δημόσιας Εκπαίδευσης, ό όποιος είχε προσωπική άποψη τῆς άγάπης πού έτρεφε ό κόσμος στό πρόσωπο του σεμνοϋ Ιεράρχη. Οί άμφιβολίες πού ύπήρχαν περί του Νεκταρίου ήταν κατά πόσον αυτός ό λεγόμενος καί «δεσποτοκαλόγερος», θά ήταν δυνατόν μέ τίς παλαιές θρησκευτικές άντιλήψεις του, νά μπορέσει νά πετύχει στό έργο πού του άνατέθηκε, καθώς ή Ριζάρειος σχολή ήταν μέν θεολογική σχολή, ώστόσο άποτελοϋσε ένα από τά μεγαλύτερα εκπαιδευτικά Ιδρύματα τῆς χώρας μας, ήταν δέ σχολή πού φοιτοϋσαν καί πολλά παιδιά εύκατάστατων Αθηναίων καί άλλων άρχόντων καί πολιτικών τῆς εποχῆς, πού δέν θά γίνονταν άπαραίτητα Ιερείς ή θεολόγοι, αλλά έπιστήμονες. Σύντομα όμως κάμφθηκαν όλες οι άντιρρήσεις, από τό ρηξικέλευθο τρόπο διαπαιδαγώγησης του Νεκταρίου.

Τό έργο του στή Ριζάρειο.

Τό έργο του στή Ριζάρειο ήταν όργανωτικό, εκπαιδευτικό, συγγραφικό καί παιδαγωγικό. Σέ όλη τή διάρκεια τῆς θητείας του έργάστηκε άοκνα γιά τή βελ-

τίωση τῶν συνθηκῶν διαβίωσης καί διατροφῆς τῶν ἱεροσπουδαστῶν. Σύντομα ὀργάνωσε τήν σχολή μέ πρότυπα τὰ ὁποῖα ἀφοροῦσαν τόν ἐκκλησιαστικό ὀρθόδοξο τρόπο σκέψης. Αἰσιοσημειώτες καί πρωτοποριακές ὑπῆρξαν οἱ ἀντιλήψεις τοῦ φωτισμένου καί σοφοῦ ἱεράρχη γιά τήν ἀθληση τῆς νεολαίας. Τό 1901 σέ μία ἐποχή μεγάλης εὐφορίας γιά τή δημιουργία Γυμναστικῶν Συλλόγων, δημοσίευσε ἕνα κείμενο μέ τίτλο Περὶ Γυμναστικῆς, ἀναγνωρίζοντας τήν ἀναγκαιότητα τῆς σωματικῆς ἀσκήσης παράλληλα μέ τήν ἀσκήση τῆς ψυχῆς καί ὑποστηρίζοντας τή σημασία τῆς ἀσκήσης πού πρέπει νά στοχεύει στήν ὁλοκλήρωση τοῦ ἀνθρώπου. Τονίζει ἀκόμα ὅτι ἡ Πολιτεία πρέπει νά μεριμνᾷ καί νά ἐνδιαφέρεται γιά τήν προσφορά τελειότερης ἀγωγῆς στούς νέους, ἐπισημαίνοντας τή σπουδαιότητα τῆς ὑπαρξῆς ἀθλητικῶν συλλόγων.

Αὐτό στό ὁποῖο ἦταν ἀξεπέραστος ἦταν ἡ παιδαγωγική του σκέψη. Κάποτε ὅταν μαθητές τῆς Ριζαρείου ἦρθαν στά χέρια, ὁ ἴδιος ἀντί νά τούς τιμωρήσει, αὐτοτιμωρήθηκε, θεωρώντας ἑαυτὸν ὑπαίτιο, μέ ἀσπία 3 ἡμερῶν. Σύντομα τό παράδειγμά του ἔγινε ἀνάμεσα στούς τραφίμους δείκτης καί ἡ σχολή ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἀπέκτησε μεγάλη αἶγλη. Ἄλλοτε βρέθηκε ξυπόλητος ἐνώπιον τῶν μαθητῶν νά ἀγορεύει, διότι εἰσερχόμενος στήν αἴθουσα εἶδε ἕνα φτωχό ὁ ὁποῖος τόν παρακάλεσε, ἂν μπορούσε νά τόν βοηθήσει ὥστε νά ἀποκτήσει παπούτσια, καθότι δέν εἶχε. Ὁ Νεκτάριος ἀμέσως ἔβγαλε τὰ δικά του καί τὰ παρέδωσε πρὸς κατάπληξη τῶν πάντων. Ἄλλοτε σέ μία διαμάχη μεταξύ τῶν ἐπιστατῶν γιά τό ποιὸς ἦταν ὑπεύθυνος καθαριότητος τῶν ἀποχωρητηρίων, ὁ ἴδιος ἔλυσε τή διαφορά τους, καθαρίζοντάς τες. Τέτοια καί ἄλλα πλεῖστα παραδείγματα τόν ἀνέδειξαν καί σύντομα τόν ἔκαναν στήν τότε μικρὴ Ἀθήνα ἀκουστό καί κοσμογώνητο. Τήν ἴδια ἐποχή ἐπιδόθηκε σέ μεγάλο συγγραφικό ἔργο. Πολλὰ ἔργα τὰ διέθεσε στό λαό καί τούς θεολόγους δωρεάν, ἐπειδὴ ἀδυνατοῦσαν νά τὰ ἀγοράσουν, λόγῳ τῆς φτώχειας. Χωρὶς κανένα κέρδος, μέ γνώμονα μόνο τήν ψυχική ὠφέλεια, πένητας ἀπὸ μικρός, ἀσκητῆς καί ὀλιγαρκῆς, οὐδέποτε ἐνδιαφέρθηκε γιά τήν αὐτοπροβολή καί τό κέρδος. Ταπεινός καί μοναχικός ὁ ἤδη σεβάσμιος γέροντας Νεκτάριος ἔγινε παράδειγμα ἀνιδιοτελοῦς προσφορᾶς καί ἀγάπης στούς πονεμένους συνανθρώπους του στίς δύσκολες ἐποχές πού διένυαν. Ἡ ταπεινοφροσύνη καί τό αἶσθημα εὐθύνης πού τόν διακατεῖχε γιά τό ἔργο πού ἐπιτελοῦσε, καταδείχθηκε τήν ἐποχή πού πέθανε ὁ Πατριάρχης Σωφρόνιος, ὅταν τοῦ ζητήθηκε νά τόν διαδεχθεῖ καί ὁ ἴδιος ἀρνήθηκε. Ἡ φτώχεια τήν ἐποχή πού διετέλεσε ὁ Νεκτάριος διευθυντῆς τῆς Ριζαρείου ἦταν κανόνας. Ὁ ἴδιος ὁμως μέ τήν ἐλεημοσύνη ὡς ὄπλο καί τό λόγο τοῦ εὐαγγελίου, τόνωνε τήν τότε ἀθηναϊκή κοινωνία, ἡ ὁποία προσέτρεχε συχνά στά κηρύγματά του γιά νά πάρει τήν συμβουλή του. Ὁ ἴδιος διετέλεσε διευθυντῆς τῆς Ριζαρείου Σχολῆς 14 συναπτά ἔτη ὡς καί τό 1908.

Στὴν Αἶγινα.

Τό 1908 παραπήθηκε ὁπὸ τῆ Σχολῆ γιά λόγους ὑγείας ἀλλὰ καί γήρατος καί ἀφοσιώθηκε στό μοναστήρι. Ὁ Νεκτάριος ποτέ στή ζωὴ του δέν ἀπέβαλε τήν ἐντονὴ ἐπιθυμία του γιά τό μοναχικό βίο. Αὐτὴ ἡ ἐπιθυμία, ἐνισχύθηκε ἀκόμα περισσότερο κατὰ τήν ἐπίσκεψή του στό Ἅγιον Ὄρος καί τήν σύνδεσή του μέ

τόν γέροντα Δανιήλ τό 1898. Πό έντονη καί ίσως έπιτακτική έγινε αύτή ή άνάγκη, όταν 4 γυναίκες πού ήσαν μόνες καί συνδέονταν μαζί του μέ σχέση πνευματικής καθοδήγησης, θέλησαν νά μονάσουν υπό τήν έποπτεία του. Έτσι τελικά βρήκε ένα παλαιό έγκαταλελειμμένο μοναστήρι στήν Αίγινα ,στό όποίο καί άποφάσισε νά στεγάσει τίς 4 μοναχές καί άλλες 3 πού ήδη μόναζαν στό νησί. Τό μοναστήρι άρχισε νά έπαναλειτουργεί τό 1904 υπό τήν καθοδήγησή του, ενώ ό ίδιος άκόμα βρισκόταν στήν Ριζάρειο σχολή.

Τό έργο του στήν Αίγινα.

Παρότι ήταν μέγας σέ ήλικία όταν άποσύρθηκε στήν Αίγινα, δέν έπαψε ποτέ νά εργάζεται είτε πνευματικά, υπέρ τής έκκλησίας, είτε καί χειρωνακτικά γιά τήν διεύρυνση του μοναστηριού. Τό έργο πλέον είχε χαρακτήρα ποιμαντικό, λειτουργικό, λατρευτικό, έξομολογητικό, παρηγορητικό. Στάθηκε στους άνθρώπους του νησιού σάν άδελφός, βοηθός, συμπαραστάτης, όδηγός καί συνοδοιπόρος τής ζωής.

Τά τελευταία χρόνια.

Τό τέλος τής ζωής του ήταν επίπονο. Η χρόνια άσθένεια του προσάτη, μαζί μέ τά περασμένα χρόνια της ήλικίας του καί τίς κακοπάθειες τής ζωής τόν ταλαιπωρούσαν. Άκόμα καί τότε είχε σχέδια. Ήθελε νά δημιουργήσει ένα έκπαιδευτήριο. Τελικά δέν πρόλαβε.

Τό 1920 εισήχθη στό Άρεταίειο νοσοκομείο Αθηνών όπου διεγνώσθη καρκίνος του προσάτη. Στίς 9 Νοεμβρίου του ίδιου έτους ό Άγιος Νεκτάριος πέθανε. Τό δωμάτιο στό όποίο πέθανε, έχει σήμερα μετατραπεί σέ μικρό ναό στό δεύτερο όροφο του Άρεταίειου νοσοκομείου, πού κοσμεΐται από εικόνες του Αγίου καί τάματα πιστών γιά άνάρρωση τών συγγενών τους πού νοσηλεύονται στήν κλινική.

Η άνακήρυξη του σέ Άγιο.

Ο Νεκτάριος άνακηρύχθηκε Άγιος στίς 20 Απριλίου του έτους 1961 από τόν Οίκουμενικό Πατριάρχη Αθιναγόρα. Σήμερα σέ όλόκληρη τήν Ελλάδα αλλά καί όλο τό χριστιανικό όρθόδοξο κόσμο υπάρχουν εκατοντάδες ναοί πού τιμώνται στό όνομα του άγίου της άγάπης καί τής συγγνώμης.

Ο Άγιος Νεκτάριος έζησε τή δύσκολη περίοδο 1846-1920 καί ό βίος του ήταν γεμάτος δυσκολίες καί έμπόδια, πού πάντα προσπαθοΐσε ύπομονετικά καί παίρνοντας δύναμη από τόν Θεό νά ξεπεράσει.

Πλέον άποτελεί παράδειγμα γιά τόν σύγχρονο άνθρωπο, ώστε νά μήν χάνει τήν έλπίδα του καί θεωρείται προσάτης τών φτωχών καί τών άνέργων.

Κλείνοντας τή σημερινή μου όμιλία εύχομαι ό άγιος Νεκτάριος νά καθοδηγεί καί νά εύλογεί τή ζωή καί τά έκπαιδευτικά μας βήματα, ή εικόνα καί τό παράδειγμά του νά έμπνέει τήν πραγματική ζωή καί τόν άγώνα κάθε έκπαιδευτικού, ώστε ή πνευματική μας άναζήτηση νά μήν περιορίζεται στό όρια του φαινομενικά ύπαρκτού αλλά νά έχει πάντα όδηγό της, τίς αρχές τής Ορθοδοξίας.

*****

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΝ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ
ΤΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΕΥΠΡΑΓΙΑΣ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ Μ.
ΧΑΤΖΗΠΑΤΕΡΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΔΗΛΩΣΙΝ ΤΩΝ 75 ΕΤΩΝ ΤΟΥ
ΤΑΜΕΙΟΥ (ΛΟΝΔΙΝΟΝ 18 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2017).

*

«Βρισκόμαστε στην ευχάριστη θέση να υποδεχτούμε στο Λονδίνο
τόν επίσκοπό μας Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Χίου, Ψαρών και
Οίνουσσών, ο οποίος αισθάνεται πολύ υπερήφανος για την ιερή
κληρονομιά του και για τή Μητρόπολή του και επιδεικνύει την
μεγάλη του προστασία για τά εύρισκόμενα στά ανατολικά τών
Οίνουσσών νησιά τής Βάτου και τής Παναγιάς.

Αυτά τά νησάκια σχηματίζουν τά σύνορα τών Οίνουσσών, τής Υ.
Μητροπόλεως τής Χίου, τής Ελλάδας, αλλά και τής Εύρώπης. Υπό τό
φώς των έδαφικών διεκδικήσεων και τών προκλήσεων εκ μέρους
του Τουρκικού Στρατού όσον άφορᾶ σέ αυτά τά νησιά, ο
Μητροπολίτης Μάρκος είναι πρωτοπόρος στή συνεχή έννημέρωση
του ποιμνίου του γι'αυτά τά γεγονότα και έχει λάβει τά άπαραίτητα
μέτρα (έχει προβεί στις άπαραίτητες ένέργειες) για νά έξασφαλίσει
ότι αυτά τά νησιά θά παραμείνουν για πάντα Έλληνικά.

*****

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΦΥΛΛΟ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟ ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ
κ. ΜΑΡΚΟΥ

* * *

- Εκδότης: Η ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ.
- Απευθύνεσθε: «ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ» - Ίερά Μητρόπολις Χίου, Ψαρών και Οίνουσσών - Κων. Αμάντου 24, Τ.Κ. 82100 - ΧΙΟΣ. Ιστοσελίς: <http://www.imchiou.gr>
- Η «ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ» διανέμεται δωρεάν.
- Δεικτές αυτοπροαίρετες δωρεές άναγνωστών, υπέρ του κατηχητικού και φιλανθρωπικού έργου.

Ο ΑΓΙΟΣ ΝΕΟΜΑΡΤΥΣ ΑΓΓΕΛΗΣ Ο ΕΝ ΧΙΩ (3 Δεκεμβρίου)

Τοῦ Γεωργίου Φώτ. Παπαδόπουλου- Κήρυκα τοῦ Θεοῦ λόγου

«Ἐχει σέ Ἀγγελῆ παλιοῦχον καί φύλακα καί ἀντιλήπτορα μέγαν ἐν κινδύνοις πᾶσιν ἡ νῆσος Χίος» (Ἀγ. Νικηφόρος ὁ Χιοπολίτης)

Σεβασμιώτατε πάτερ καί Δέσποτα,

Μέ τή χάρη τοῦ Παντοδύναμου Τριαδικοῦ Θεοῦ καί τίς Ἀρχιερατικές Εὐχές καί Εὐλογίες σας, ἀξιωθήκαμε γιά μία ἀκόμη φορά, φέτος, νά τιμήσουμε πανηγυρικά τήν ἐτήσια μνήμη τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου νεομάρτυρος Ἀγγελῆ τοῦ ἱατροῦ, τοῦ ἐξ Ἄργους τῆς Πελοποννήσου καταγομένου καί ἐν Χίω μαρτυρήσαντος.

Πραγματικά, μένει ἐκθαμβος κάθε πιστός μπροστά στήν παρρησία, τήν ὁμολογία καί τό μαρτύριο τῶν ἑκατομμυρίων Ἁγίων Μαρτύρων τῆς Ἐκκλησίας μας, τῆς Ὁρθοδοξίας.

Μαρτύρων πού, ἔχοντας μεταρσιωθεῖ καί ἐντροφήσει στίς μεγάλες ἀλήθειες τῆς πίστεώς μας, μέ καρτερία ἀλλά – κυρίως – μέ χαρά, ὁδηγήθηκαν στήν μαρτυρική ὁμολογία τους ὑπέρ Χριστοῦ.

Σ' αὐτή τήν ἐκλεκτή μαρτυρική χορεία ἀνήκει καί ὁ σήμερον τιμώμενος Ἅγιος Ἀγγελῆς. Στήν Ἁγία Γραφή ρητά ἀναφέρεται: «πάντες οἱ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται» (Τιμοθ. Γ', 12). Καί ὁ Χριστός ξεκάθαρα διεκήρυξε: «ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τάς χεῖρας αὐτῶν καί διώξουσιν, παραδίδοντες εἰς συναγωγάς καί φυλακάς ἐπί βασιλεῖς καί ἡγεμόνας ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου. Ἀποβήσεται δέ ὑμῖν εἰς μαρτύριον» (Λουκ. κα', 12-13). Εἶναι παγκοίμως γνωστό ὅτι, οἱ πιστοί χριστιανοί, σέ κάθε ἐποχή καί τόπο, ὑπό οἰοδήποτε ἰδεολογικό, πολιτικό ἢ διοικητικό καθεστῶς, θά ὁδηγηθοῦν σέ μαρτύριο, σέ μαρτυρία, σέ ὁμολογία πίστεως. Καί θά κληθοῦν, εἴτε σέ καιρό ἀλλόφυλης βαρβαρότητας νά χύσουν καί τό αἷμα τους ἀκόμη γιά τήν πίστη τους στόν Χριστό καί τήν Ὁρθοδοξία, εἴτε νά ὁμολογήσουν αὐτή δημόσια μέ σθεναρή φωνή καί πράξεις, δηλαδή τόσο μέ προφορικό ὅσο καί μέ ἔμπρακτο τρόπο, σέ καιρό ἀθείας ἢ πολιτικῆς κομπορρημοσύνης, ὅπως αὐτόν πού ζοῦμε σήμερα ἀκόμη καί στήν ἴδια μας τήν πατρίδα.

Ὁ ἱερός Χρυσόστομος προτρέπει «τιμῆ μάρτυρος, μίμησις μάρτυρος». Ἡ μεγαλύτερη τιμή σέ κάποιον μάρτυρα εἶναι νά τοῦ μοιάσεις. Ἔτσι κι ἐμεῖς θά ἐπιχειρήσουμε ἀκροθιγῶς νά τονίσουμε ὀρισμένα χαρακτηριστικά, ἀπό τίς

ἀρετές τοῦ Ἁγίου Ἀγγελῆ, ὥστε νά ἀποτελέσουν «ρήματα καί σημεῖα ζωῆς αἰώνιου» στόν πνευματικό στίβο τῆς δικῆς μας βιωτῆς.

Ὁ Ἅγιος Ἀγγελῆς, ζώντας σέ πολύ δυσκολότερους χρόνους ἀπό σήμερα, τότε πού «ὄλα τά ἄσκιαζε ἢ φοβέρα καί τά πλάκωνε ἢ σκλαβιά», δέν κάμφθηκε ἀπό τό «ρεῦμα» τῆς ἐποχῆς του. Ξεκίνησε καί κατέληξε στήν Ὀρθοδοξία. Διήλθε ἀπό στάδια ἔντονης δοκιμασίας, πειρασμῶν, θλίψεων, ἕως τήν κατά Χριστόν «σαλότητα». Γιά ὅσους δέν διαπνέονται ἀπό τή βιωματική πνευματική ζωή τῆς Ἐκκλησίας μας, τοῦτο μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ἀκόμη καί ἀνοησία ! Ἀνόητοι, ὅμως, εἶναι αὐτοί πού ἀγνοοῦν βασικές ἀλήθειες τῆς πίστεώς μας καί ἐπιχειροῦν νά ἐρμηνεύσουν τή στάση τῶν μαρτύρων τῆς Ἐκκλησίας μας μέ καθαρά τεχνοκρατικά κριτήρια, σφάλλοντας καί παραποιώντας τό βαθύτερο νόημα τῆς θυσίας τους.

Ὁ Ἅγιος Ἀγγελῆς δέν λύγισε. Ἐδῶσε ὁμολογία Χριστοῦ. Καί ἀπέδειξε περίτρανα αὐτό πού καί πάλι ὁ ἱερός Χρυσόστομος λέγει πρὸς ὅλους μας, ὅτι «τό πίπτειν ἀνθρώπινον, τό ἐμμένειν σατανικόν». Τό νά πέσεις στήν ἀμαρτία μπορεῖ νά δικαιολογηθεῖ κατ' ἀνθρώπον, ἀλλά τό νά παραμείνεις σ' αὐτή –νά ζεῖς μ' αὐτήν – ἀρνούμενος τήν μεταμέλεια καί τήν μετάνοια, αὐτό δέν εἶναι τοῦ Θεοῦ, δέν εἶναι ἀρεστό στόν Θεό, εἶναι ἔργο τοῦ ἀντιδίκου διαβόλου. Διότι, «πᾶς ὁ ποιῶν τήν ἀμαρτίαν, δοῦλος ἐστίν τῆς ἀμαρτίας» (Ἰωάν. η', 34).

Ἔτσι, λοιπόν, καί ὁ Ἅγιος Ἀγγελῆς, διερχόμενος ἀπό τά διάφορα στάδια τῆς ζωῆς του, θλιβόμενος, πειραζόμενος, ἐμπαιζόμενος, κακουχούμενος, ἐν ἀνομίαις περικυκλούμενος, μετανοοῦσε, ἐξομολογεῖτο στόν Πνευματικό του, συμμετεῖχε στά Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μας καί, λουσμένος ἀπό τήν καθαρότητα τοῦ Μυστηρίου τῆς Μετανοίας, ἐνωνόταν μέ τόν Ζῶντα Θεό, διά τῆς Μεταλήψεως Σώματος καί Αἵματος Χριστοῦ.

Μακάριος ὁ Ἅγιος Ἀγγελῆς, πού τόν ἐνέπνεε ἡ ἱερά μορφή τοῦ Ἁγίου Μακαρίου του Νοταρά. Μακάριος ὁ τόπος μας τοῦτος, ὅπου ἐβάδιζε ὁ Ἅγιος Ἀγγελῆς γιά νά μεταβεῖ στόν Ἅγιο Μακάριο καί προσευχόμενος, ἀγκαλιάζοντας τόν τάφο του, ἀντλούσε δύναμη καί παρηγοριά, προετοιμαζόμενος γιά τό μαρτύριο. Μακάριος ὁ τόπος τοῦτος, πού εἶχε καί ἔχει τήν θεία εὐλογία νά μονάσει καί διαπρέψει ἐδῶ κοντά ὁ Ἅγιος Μακάριος Ἀρχιεπίσκοπος Κορίνθου, ὁ πρῦτανος τῶν «Κολλυβάδων» πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὁ πρῦτανος τῶν πατέρων ἐκείνων, πού διέσωσαν τήν Ἁγία μας Ἐκκλησία ἀπό τίς ἀποκλίσεις, τοῦς νεωτερισμούς, τίς αἵρέσεις, τίς διαστροφές, τήν ἀθεΐα πολλῶν ἀνθρώπων τῆς Δύσης, οἱ ὁποῖοι –στό ὄνομα δῆθεν τοῦ φιλελευθερισμοῦ– ἐπιζητοῦσαν νά μετατρέψουν τόν Ὀρθόδοξο πιστό λαό καί τό γένος τῶν Ἑλλήνων σέ μία μάζα ἀποστεωμένη ἀπό τά πατροπαράδοτα σεβάσματά της, τήν ἀληθινή καθαρῆ, ἀνόθευτη καί κρυστάλλινη πίστη τους, μετατρέποντάς μας σέ ὑποχείρια τῆς σαθρῆς

Δυτικής νοστροπίας. Οί «Κολλυβάδες» πατέρες, ὁ Ἅγιος Μακάριος ὁ Νοταρᾶς, ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης, ὁ Ἅγιος Νικηφόρος ὁ Χίος, ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Πάριος, κ.ἄ., διέσωσαν τόν Ἑλληνισμό καί τή Ρωμοσύνη, μαζί μέ τόν Ἱεραπόστολο καί Ἐθναπόστολο τοῦ γένους μας, Ἅγιο Κοσμά τόν Αἰτωλό, τόσο ἀπό τά δεσμά τῶν ἀλλοφρόνων Ὀθωμανῶν, ὅσο καί ἀπό τίς διαστροφές καί ἀλλοιώσεις τῆς πίστεως ἀπό τοὺς Δυτικούς. Ἐκήρυξαν Χριστό καί Ὁρθοδοξία ἀνόθευτα καί συνυφασμένα μέ τή γνώση καί τή μάθηση, τήν ἐπιστήμη, ὅπως οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες πρεσβεύουν. Γι' αὐτό καί τοὺς ὀφείλουμε μεγάλη εὐγνωμοσύνη καί τοὺς τιμοῦμε δεόντως.

Νά, λοιπόν, πού καί πῶς πρέπει νά ὁμοιάσουμε στόν Ἅγιο Ἀγγελή. Πρῶτον, στήν ὁμολογία τῆς πίστεως. Νά μήν ντρεπόμαστε νά λέμε ὅτι εἴμαστε Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί. Νά μήν ντρεπόμαστε νά κάνουμε τόν Σταυρό μας δημόσια. Νά ἐφαρμόζουμε καθημερινά στή ζωή μας ὅσα ἡ Ἅγία μας Ἐκκλησία πρεσβεύει, μέλη τῆς Ὁποίας εἴμαστε, ἀγνοώντας ἐάν χλευαστοῦμε ἢ λοιδορηθοῦμε ἀπό κάποιους δῆθεν σύγχρονους φιλελευθερίζοντες ἢ εὐρισκόμενους μακράν τῆς Ὁρθοδόξου ζωῆς καί ἀντιλήψεως. «Πᾶς ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοί ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καγὼ ἔμπροσθεν τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς» (Μάτθ. Γ', 32). Κι ἂν κάποτε χρειαστεῖ, νά μᾶς δώσει ὁ Χριστός τή δύναμη νά μήν δειλιάσουμε μπροστά στόν κάθε "δήμιο", κάθε ἐποχῆς, πού θά βρεθεῖ στό δρόμο μας, ἔχοντας πάντοτε στό μυαλό καί τήν καρδιά μας τά λόγια Ἐκείνου: «Μή φοβηθεῖτε ἀπό τῶν ἀποκτεινόντων τό σῶμα, τήν δέ ψυχή μή δυναμένων ἀποκτεῖναι» (Ματθ. ι', 28), καθότι «οὐκ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεός πνεῦμα δειλίας, ἀλλά δυνάμεως καί ἀγάπης καί σωφρονισμοῦ» (Β' Τιμοθ. α', 8). Μᾶς θωράκισε ὁ Θεός μέ δύναμη διά τῆς πίστεως.

Δεύτερον, νά ἐπισκεπτόμαστε τόν Πνευματικό μας. Ἐάν δέν ἔχουμε, νά φροντίσουμε πολύ σύντομα νά ἀποκτήσουμε. Νά ἐξομολογοῦμαστε καί κατόπιν νά προσερχόμαστε στό κοινό Ἅγιο Ποτήριο τῆς Ζωῆς. Καί νά γνωρίζουμε ὅτι πάντοτε ὁ Χριστός «ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καί τήν ἔκβασιν» (Α' Κορινθ. ι', 13), θά δώσει διέξοδο στά ἀδιέξοδά μας, ἀρκεῖ νά τόν ἐμπιστευθοῦμε καί νά δοθοῦμε στόν Χριστό: «Πᾶσαν τήν ζωὴν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθήμεθα».

Ὁ Ἅγιος Ἀγγελῆς εὐεργετήθηκε, ἐνισχυόμενος καί ἐμπνεόμενος ἀπό τόν Ἅγιο Μακάριο. «Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις καί ὑπέκτετε, αὐτοὶ γάρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες» (Ἐβρ. ιγ', 17), ἀναφέρει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στήν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολή του. Ἔτσι κι ἐμεῖς, νά ἐμπιστευόμαστε τόν Πνευματικό μας, διότι κι ἐκεῖνος θά δώσει λόγο γιά ἐμᾶς ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως.

Καί τρίτον, νά εἴμαστε ἐδραῖοι καί ἀφοσιωμένοι στήν ἱερή ἀποστολή μας. Ὁ Ἅγιος Ἀγγελῆς ἦταν ἐμπειρικός ἰατρός. Ὁ Θεός τοῦ ἔδωκε τό τάλαντο τῆς θεραπείας τῶν ἀσθενῶν καί τό χρησιμοποίησε ὑπέρ τοῦ πλησίον. Καθένας ἀπό ἐμάς ἔχει ἓνα τάλαντο. Ὅφειλουμε νά τό (-τά) καλλιεργήσουμε πρὸς δόξαν Θεοῦ καί ὠφέλεια τῶν συνανθρώπων μας.

Ὅποιος ἔχει γνώση, ἄς τή μεταδώσει καί στοὺς ἄλλους. Ὅποιος ἔχει χαρίσματα στὸν λόγο, στή γραφή, στήν τέχνη, στή χειρωνακτική, σέ ὁ,τιδήποτε, ἄς συνδράμει τὸν διπλανό του. Ὅποιος μπορεῖ ἀκόμη κι ἓνα ποτήρι κρύο νερό νά δώσει σέ ἐκείνον πού τό ἔχει ἀνάγκη, ὑπηρετεῖ τὸν ἴδιο τὸν Χριστό καί «μισθὸν ἑκατονταπλασίονα λήψεται» (Ματθ. ιθ', 29), θά τοῦ ἐπιστραφεῖ ἡ δωρεά αὐτῆ στήν ὥρα καί τὸν καιρὸ πού πρέπει.

Ὁ Ἅγιος Ἀγγελῆς προσφέρθηκε ὀλοκλήρος ὡς «ιερό σφάγιο» στὸν Ἄπειρο καί Πανοικτίρμονα Θεό. Μαρτύρησε γιὰ τὸν Χριστό καί γιὰ τὴν «πίστη τοῦ Χριστοῦ τὴν Ἁγία». Χαρίστηκε στὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας, δηλαδή ὅλους ἐμάς, καθιστώντας τὸν ἑαυτὸ του μεσίτη μας στὸν οὐράνιο Πατέρα. Αὐτὴ ἦταν ἡ ὑπέρτατη προσφορά του, τὴν ὁποία ὀλοκλήρωσε ἐπὶ τῆς γῆς στίς 3 Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1813, μέ τὸν δι' ἀποκεφαλισμοῦ μαρτυρικό θάνατό του, στήν κεντρικὴ πλατεία τῆς Χίου, τό «Βουνάκι». «Υμῖν ἔχαρίσθη τό ὑπέρ Χριστοῦ, οὐ μόνον εἰς Αὐτόν πιστεύειν, ἀλλὰ καί τό ὑπέρ Αὐτοῦ πάσχειν» (Φίλιππ. α', 29). Σέ ἐμάς, χαρίστηκε ἡ εὐεργεσία (ἀπὸ τὸν Χριστό) γιὰ τὸν Χριστό, ὄχι μόνον νά πιστεύουμε σέ Αὐτόν (ὡς μόνον ἀληθινὸ καί ζωντανὸ Θεό), ἀλλὰ καί νά πάσχουμε-παθαίνουμε χάριν ὁμολογίας Αὐτοῦ.

Στὸν χῶρο πού βρισκόμαστε, τὸν ἱερό Ναὸ τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου καί Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου - Βροντάδου, ἔχουμε τὴν εὐλογία καί τὴ δυνατότητα νά ἀσπασθοῦμε τό ὕφασμα ἐκεῖνο πού ἐμποτίστηκε στὸ αἷμα του, κατὰ τὴν ἡμέρα τοῦ μαρτυρίου του. Ἡ παρουσία τοῦ Ἁγίου εἶναι ἔντονη ἐδῶ.

Σεβασμῶτατε πάτερ καί Δέσποτα,

Δειθεῖτε, ὥστε, ἀσπαζόμενοι τό ἱερό αὐτὸ κειμήλιο καί ἐπικαλούμενοι τὴν πρεσβεία τοῦ Ἁγίου Ἀγγελῆ τοῦ Ἀργείου, τοῦ ἐν Χίῳ μαρτυρήσαντος, τοῦ ἰατροῦ, νά τύχουμε τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἔχοντας ἀποκτήσει ἓναν ἀκόμη ἀδιάλειπτο μεσίτη πρὸς τὸν Θεό, συνάμα μέ τὴ χορεία ἐκείνων πού μέ τό τίμιο αἷμα τους πότισαν τὴν ἁγιοτόκο νῆσο μας, Χίῳ, καί τὰ ὅστ'α τους βρίσκονται διάσπαρτα σέ ὅλο τό μήκος καί πλάτος τῆς βεβαιώνοντας ἀκράδαντα ὅτι, τοῦτα τὰ χῶματα πού πατοῦμε εἶναι μαρτυρικά, εἶναι ἱερά, εἶναι Ἑλληνικά. Κι ἂν ἀκόμη ἐμεῖς σιωπήσουμε, ἐκεῖνα θά κρᾶζουν ὅτι, «Εἷς Ἅγιος, εἷς Κύριος, Ἰησοῦς Χριστός, εἷς δόξαν Θεοῦ Πατρός». Ἀμήν.-

ΟΜΙΛΙΑ ΣΤΗΝ ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Του κ. Αντωνίου Κριμιζή, Πλωτάρχου (ΙΙΝ) - Διοικητού του ΝΑΣΧΙ

Σεβαστοί πατέρες,

Κύριε Αντιπεριφερειάρχα, Κύριε επίτιμε Αρχηγέ ΓΕΝ, Κύριε Ταξίαρχε, Κύριε Δήμαρχε, Κύριε Λιμενάρχα, Κύριε Αστυνομικό Διευθυντή, Κύριε Διοικητά τής Π.Υ, έκλεκτοί προσκεκλημένοι τών πολιτικών καί στρατιωτικών άρχων άγαπητοί συνάδελφοι, εύλαβές έκκλησίασμα.

Σήμερα είναι μία μέρα θρησκευτικής ανάτασης καί έθνικής ύπερηφάνειας.

Τιμάται στό πανελλήνιο ή μνήμη του Προστάτη τών ναυτικών μας, Αγίου Νικολάου καί συγχρόνως τό Πολεμικό Ναυτικό γιορτάζει τήν επέτειο τών νικηφόρων ναυμαχιών τών Βαλκανικών Πολέμων 1912 -13 "Έλλης καί Λήμνου.

Τίς ώρες αυτές, ή σκέψη μας, όπως καί κάθε Έλληνα ναυτικού, στρέφεται μέ εύλάβεια καί βαθιά πίστη στή σεπτή μορφή του Αγίου Νικολάου. Στήν ιδιαίτερη σχέση πού συνδέει τόν "Έλληνα μέ τή θάλασσα, ό Άγιος Νικόλαος είναι ή θεία δύναμη πού προστατεύει, κατευθύνει καί γιγαντώνει τήν ψυχή του Έλληνα ναυτικού στή μάχη καί στήν τρικυμία. Κατά τή διάρκεια τής ζωής του ό Άγιος δέσποζε στή ναυτική ζωή τής έποχής μέ τίς προσευχές καί τά θαύματά του. Άσκησε βίο έντμο, ήθικό καί άσκητικό. Μέ τό παράδειγμα τής ζωής του μάς άφησε πρότυπα συμπεριφοράς πού μάς διδάξαν τήν ειλικρίνεια, τή πραότητα καί συνάμα τήν άποφασιστικότητα. Θά άναφέρω μόνον τίς πρώτες λέξεις άπό τό άπολυτικό του οί όποιες τόν άντιπροσωπεύουν άπόλυτα " *Κανόνα πίστεως καί εικόνα πραότητας, έγκρατείας διδάσκαλον άνέδειξέ σε τή ποίμνη σου*". "Όμως ό Άγιος φρόντισε καί μετά τήν κοίμησή του νά βρίσκεται πάντοτε δίπλα μας. Στήν γέφυρα, στήν πλώρη, στό μηχανοστάσιο, στήν λαγουδέρα κάθε σκάφους καί νά είναι πάντοτε παρών όπου καί όποτε ό Έλληνας ναυτικός τόν άναζήτησε.

Η 6η Δεκεμβρίου όμως δέν είναι μία άπλή έορταστική επέτειος του Πολεμικού Ναυτικού στόν Προστάτη του Άγιο Νικόλαο. Είναι μία επέτειος πού συμβολίζει τήν ταύτιση μίας κατεξοχήν ναυτικής χώρας, μέ τό Πολεμικό της Ναυτικό, τό όποιο ποτέ δέν υπέστειλε τήν Σημαία του.

Κεντρικό γεγονός τής σημερινής έορτής είναι οί δύο νικηφόρες ναυμαχίες του στόλου μας πού έγιναν στίς άρχές του προηγούμενου αιώνα.

Η πρώτη στό άκρωτήριο τής Έλλης τής Καλλιπόλης στις 3 Δεκεμβρίου του 1912 καί ή δεύτερη στη Λήμνο στις 5 Ιανουαρίου του 1913.

Άς μή ξεχνάμε ότι οι πόλεμοι αύτοί έλαβαν χώρα όταν ή Ελλάδα βρισκόταν σε δύσκολη θέση στό έξωτερικό καί σε δεινή οικονομική κατάσταση. Δέν είχαν περάσει πολλά χρόνια από τή στιγμή που στη Βουλή ακούστηκε τό " δυστυχώς έπτωχεύσαμεν" - ή από τήν ταπεινωτική συνθηκό-λόγηση του 1897.

Καί όμως οι Έλληνες βρήκαν τή δύναμη νά άτενίσουν τό μέλλον με αίσιοδοξία, βρήκαν τή δύναμη νά έγείρουν τό ανάστημά τους καί νά έμπλακούν σε δύο νικηφόρους πολέμους.

Τά τιμημένα από τίς ναυμαχίες τής Έλλης καί Λήμνου Έλληνικά πολεμικά πλοία με ναυαρχίδα τό θωρηκτό ΑΒΕΡΩΦ άποτελούν έθνικά σύμβολα τών ήρωικών μας ναυτικών θριάμβων. Είμαι αύτά που κατευθύνουν όλους έμάς τους νεότερους για τό τί πρέπει νά πράξουμε ώστε νά είμαστε έτοιμοι όταν χρειαστεί.

Τό Έθνος ετύχησε στό πρόσωπο του Υδραίου Ναυάρχου Παύλου Κουντουριώτη νά βρεί τόν ήγήτορα καί συνεχιστή τής Ναυτικής Παράδοσης, ό όποιος άξιοποίησε τίς άρετές καί τόν πατριωτισμό του Έλληνα Ναύτη. Ός άνθρωπος ήταν σεμνός καί αγαπητός. Ός ήγέτης ήταν χαρισματικός καί άριστος γνώστης του Ναυτικού Πολέμου. Η φυσιογνωμία του καί τά ήγετικά του χαρίσματα τόν έχουν επιβάλει ως πρότυπο στη συνείδηση τών σύγχρονων στελεχών του Πολεμικού μας Ναυτικού.

Στό σημείο αύτό θά ήθελα νά έπισημάνω καί τό έργο του Λιμενικού Σώματος τό όποίο δίνει τό δυναμικό του παρόν στην έπιτήρηση τών άκτών καί τών θαλασσών μας, ενώ τήν παρούσα περίοδο διακρίνεται ιδιαίτερα καί για τό άνθρωπιστικό του έργο. Η έλληνική άκτοφυλακή μαζί με τά λοιπά στελέχη του Λιμενικού Σώματος έκτιθέμενοι καθημερινά στόν κίνδυνο έχουν μετατραπεί σε σανίδα σωτηρίας μεγάλου άριθμού προσφύγων, οι όποιοι διά θαλάσσης με ύποτυπώδη πλωτά μέσα καθημερινά ξεκινούν από τά έναντι παραλία με προσορισμό τά νησιά του Ανατολικού Αιγαίου. Άξίζει νά αναφέρουμε άκόμα ότι καί μετά τήν συμφωνία Ε.Ε. Τουρκίας τά στελέχη τής Έλληνικής Άκτοφυλακής έχουν έμπλακεί σε περισσότερα από 70 περιστατικά έρευνας καί διάσωσης έχοντας περισυλλέξει περισσότερους από 3.000 ανθρώπους στην θάλασσα.

Η ισχύς μας στη Θάλασσα συμπληρώνεται με τό Έμπορικό Ναυτικό, ή συμβολή του όποιου σε όλους τους άγώνες του Έθνους καί τους δύο Παγκόσμιους πολέμους υπήρξε άνεκτίμητη. Σε καιρό ειρήνης, τά πλοία

του Έμπορικού Ναυτικού μεταφέρουν περήφανα τήν Έλληνική σημαία σέ όλους τους ώκεανούς καί τά σημεῖα τῆς Ὑδρογείου, ὡς μόνιμοι πρεσβευτές τῆς χώρας μας. Ἡ ἑλληνική ἔμπορική ναυτιλία κατέχει τήν πρώτη θέση παγκοσμίως, μία πρωτιά ἡ ὁποία ὀφείλεται στήν ναυτοσύνη, τόν ἐπαγγελματισμό καί τό ἦθος τῶν ἑλληνικῶν πληρωμάτων. Εἰδικότερα στήν Χίο, τίς Οἰνούσες καί τά Ψαρά, ὅπου σέ κάθε οἰκογένεια βρίσκονται ἕνας ἢ περισσότεροι οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἀκολουθήσει τό ναυτικό ἐπάγγελμα, γνωρίζουμε ὅλοι πολύ καλά τίς στερήσεις πού ὑπόκεινται τόσο οἱ ἴδιοι ὅσο καί οἱ οἰκογένειές τους οἱ ὁποῖες τούς στηρίζουν καθημερινά, ὥστε νά μποροῦν νά ἀντεπεξέλθουν καί νά ἐπιδείξουν τό ἀνάλογο ψυχικό σθένος πού ἀπαιτεῖ τό συγκεκριμένο ἐπάγγελμα.

Ἄξιζει νά ἀναφερθεῖ ὅτι ζήτησαν κάποτε ἀπό τό φιλόσοφο Ἀνάχαρη νά ἀπαντήσει ἐάν οἱ ζωντανοί εἶναι περισσότεροι ἀπό τούς νεκρούς! Ἐκεῖνος γιά νά ἀποφύγει τό ὄντως δύσκολο ἐρώτημα, ἀλλά καί γιά νά τιμήσει τό ναυτικό ἐπάγγελμα, ἀπάντησε: «Τούς Ναυτικούς σέ ποιὰ μεριά νά τούς προσθέσω;»

Εἴκοσι πέντε αἰῶνες μετά μποροῦμε νά ἀπαντήσουμε ὅτι οἱ Ἕλληνες Ναυτικοί δέν ἀνήκουν οὔτε στούς τυπικά νεκρούς, οὔτε στούς συμβατικά ζωντανούς. Εἶναι ἀθάνατοι σάν τήν πατρίδα τους καί τίς ιδέες τῆς, πού μετέφεραν καί διέδωσαν στήν οἰκουμένη.

Οἱ Ἕλληνες Ναυτικοί εἶναι αὐτοί πού μετασχημάτισαν σέ καθημερινή πρακτική, τή ρήση τοῦ Θουκυδίδη : «Μέγα τό τῆς Θαλάσσης Κράτος», καθῶς καί αὐτή τοῦ Ναυάρχου Κουντουριώτη πρὸς τόν Ἐλευθέριο Βενιζέλο: «Εγώ κύριε Πρόεδρε δέν καταγίνομαι μέ τό Χ σύν Ψ καί τās γωνίας ἀποκλίσεως. Ξεύρω νά πῶ ἕνα πράγμα. Καράβια ἀνευ ἱκανοῦ ἐμπύχου ὑλικοῦ, εἶναι μόλυβδος βαρῦς βυθιζόμενος ἐντός ὕδατος. Σās διαβεβαιῶ ὅτι μέ τά καράβια πού ἔχομε θά κάμουμε καλά τή δουλειά μας».

Εὐχομαι ὁ Ἅγιος Νικόλαος νά χαρίζει σέ όλους μας ὑγεία καί δύναμη καί στούς θαλασσοπόρους νά φέρνει οὐριους ἀνέμους, σέ ἐκείνους καί τίς οἰκογένειές τους, πού τόσο τούς στεροῦνται.

ΖΗΤΩ ΤΟ ΕΘΝΟΣ
ΖΗΤΩ ΤΟ ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΝΑΥΤΙΚΟ
ΞΕΙΑ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΝΑΥΤΙΚΑ ΠΛΗΡΩΜΑΤΑ

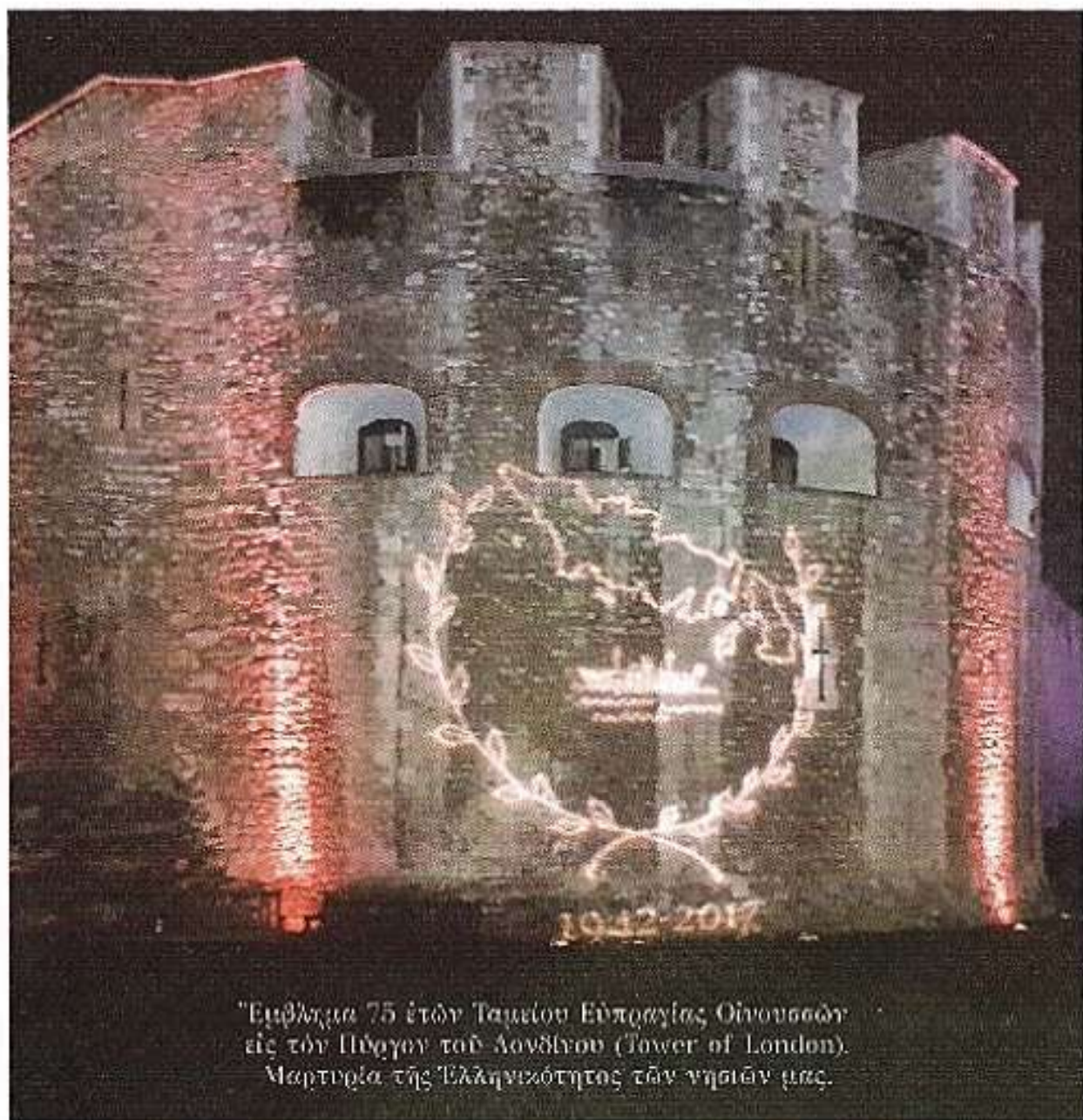
*****

«Εχθροί ἀκούστε το καλά, μὴν τρέφετε ἐλπίδες,
δικὰ μας εἶναι τὰ νησιά καὶ οἱ βραχονησίδες.» (10.11.2017)
† Ὁ Χίου Μάρκος.

Ἐνα δάφνινο στεφάνι γιὰ τοὺς ἀφανεῖς ναῦτες τοῦ Ἔθνους.

"Εμβλημα 75 ετών Ταμείου Εύπραγίας Οίνουσσών
εις τόν Πύργον τῶν Λονδίνου (Tower of London).
Μαρτυρία τῆς Ἑλληνικότητος τῶν νησιῶν μας.